

Eindrapport Auditteam Voetbalvandalisme seizoen 2003-2004

Den Haag, 8 augustus 2004

Staat genoemd in CMS
echter PDF is artikel
SEC okt 2003

Auditteam Voetbalvandalisme

DSP - groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam

t +31 (0)20 625 75 37
f +31 (0)20 627 47 59
e dsp@dsp-groep.nl
w www.dsp-groep.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	9
2 Werkwijze en activiteiten auditteam	11
2.1 Selectie audits	11
2.2 Uitvoering audits	12
2.3 Wedstrijdbezoeken	13
3 Audits en wedstrijdbezoeken	15
3.1 Audit AFC Ajax - FC Brugge d.d. 1 oktober 2003	15
3.2 Audit ADO Den Haag - AFC Ajax d.d. 9 november 2003	20
3.3 Audit Jong Ajax - Jong Feyenoord d.d. 15 april 2004	26
3.4 Audit 4-tal incidenten vrij reizende supporters	35
3.5 Wedstrijdbezoek FC Twente en FC Utrecht d.d. 26 oktober 2003	47
3.6 Wedstrijdbezoek N.E.C. - Vitesse d.d. 14 december 2003	50
3.7 Wedstrijdbezoek PSV - Feyenoord d.d. 14 maart 2004	52
3.8 Wedstrijdbezoek HFC Haarlem - Stormvogels Telstar d.d. 28 maart 2004	55
4 Conclusies en aanbevelingen eindrapportage	59
4.1 Algemene conclusies	59
4.2 Samenwerking ketenpartners, convenanten en betrekken supporters	60
4.3 Vermindering politie-inzet	62
4.4 Combiregeling en vervoer	62
4.5 Dadergerichte aanpak	64
4.6 Opleggen en handhaven stadionverboden	65
4.7 Tolerantiegrenzen beleidskader	67
4.8 Categorisering risicowedstrijden	69
Bijlagen	
Bijlage 1 Samenstelling auditteam	72

Samenvatting

Zoals aangekondigd in het Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en geweld is op 13 augustus 2003 door de minister van BZK het Auditteam Voetbalvandalisme ingesteld. De samenstelling van het auditteam is opgenomen in bijlage 1. Het auditteam heeft tot taak onafhankelijk feitenonderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme en onderzoek te doen naar het voorkómen van incidenten.

In het seizoen 2003-2004 heeft het auditteam drie audits uitgevoerd naar de ongeregelheden bij de wedstrijden AFC Ajax - Club Brugge (1 oktober 2003), ADO Den Haag - AFC Ajax (9 november 2003) en Jong Ajax - Jong Feyenoord (15 april 2004).

Het auditteam heeft ook onderzoek verricht naar verschillende incidenten die veroorzaakt zijn door supporters van de uit spelende vereniging tijdens de reis naar het stadion. Dit onderzoek is gepubliceerd onder de titel 'Incidenten rond uitwedstrijden en vrij reizende supporters' (d.d. augustus 2004).

Daarnaast zijn door het auditteam gedurende het seizoen vier risico C-wedstrijden bezocht. Het auditteam wilde zich niet alleen concentreren op incidenten maar ook een beeld krijgen van de organisatie van risicowedstrijden en de veiligheidsmaatregelen en omstandigheden die bijdragen aan een rustig verloop van risicowedstrijden.

Algemene conclusies

Het auditteam heeft het Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld gehanteerd als referentiekader bij de audits en de wedstrijdbezoeken en gekeken naar de vraag of het Beleidskader in de praktijk ook daadwerkelijk wordt toegepast. Op basis van de praktijkervaringen is bovendien nagegaan of de uitgangspunten zoals vastgelegd in het Beleidskader voldoen.

In de afzonderlijke rapportages die het auditteam heeft uitgebracht zijn dan ook conclusies en aanbevelingen aan te treffen die de uitvoering door lokale ketenpartners betreffen. Een aantal daarvan zijn van algemene betekenis en dus vertaald naar algemene conclusies en aanbevelingen. Daarnaast zijn er conclusies en aanbevelingen die het Beleidskader zelf betreffen en die dus geadresseerd zijn aan de verantwoordelijke departementen en de interdisciplinaire stuurgroep.

Het auditteam heeft mede op basis van het beperkte aantal incidenten binnen de stadions de indruk dat de bestrijding van voetbalvandalisme binnen de stadions redelijk succesvol is. Voorzover er sprake is van voetbalvandalisme en geweld vindt dit in belangrijke mate onderweg naar en buiten het stadion plaats. Dit behoeft nadrukkelijk meer aandacht omdat de bestrijding hiervan nog meer vraagt van de informatiepositie van de ketenpartners enerzijds en van de samenwerking tussen de diverse partijen anderzijds.

Het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld functioneert behoorlijk. Doelstelling van het nieuwe beleidskader is om meer uniformiteit en eenduidigheid tot stand te brengen ten aanzien van de verantwoordelijkheden binnen de keten en ten aanzien van de tolerantiegrenzen.

Voor een goede aanpak is het belangrijk dat de gemaakte afspraken worden nageleefd en de uitvoering van de bestrijding van voetbalvandalisme consequent en consistent plaatsvindt. Het beleidskader geeft aan welke landelijke afspraken gelden. Deze afspraken worden aangevuld en geoperationaliseerd voor de lokale situaties in de convenanten.

De aanpak die het beleidskader voor staat, draagt naar de mening van het auditteam bij aan voorkomen en bestrijden van vandalisme. Wel signaleert het auditteam dat normoverschrijdend gedrag te makkelijk getolereerd wordt en de tolerantiegrenzen uit het beleidskader niet altijd en overal strikt gehanteerd worden. Bovendien wordt soms te gemakkelijk naar de indeling van een wedstrijd in de C-categorie gegrepen, zonder dat de bijbehorende beleidsmaatregelen consequent worden toegepast.

Uniformiteit en duidelijkheid over de aanpak en een goede en heldere communicatie met de supporters draagt bij aan de effectiviteit van het beleid. Het proces van auditing is naar de mening van het auditteam een instrument dat kan blijven bijdragen aan het verder ontwikkelen en verbeteren van de aanpak ter bestrijding van het voetbalvandalisme.

Het auditteam ziet binnen de kaders van de door de ketenpartners in de interdisciplinaire stuurgroep Voetbalvandalisme ontwikkelde beleidsaanpak echter nog wel een aantal aangrijpingspunten om tot een verhoging van de effectiviteit van het beleid te komen, zowel in preventief als in repressief opzicht. Dit leidt tot een betere beheersing van het probleem waardoor een terugdringing van de politie-inzet mogelijk wordt.

Het auditteam is van mening dat de huidige wetgeving voldoende mogelijkheden biedt om voetbalvandalisme effectief te bestrijden. Zoals gezegd vergt dit een goede uitvoering en goede samenwerking tussen ketenpartners. Instrumenten als artikel 2 van de Politiewet en de artikelen 175, 176 en 176A van de Gemeentewet, de noodbevelen, noodverordening en bestuurlijke ophouding, kunnen worden ingezet om voetbalvandalen tegen te houden. Met het oog op een effectievere dadergerichte aanpak moeten belemmeringen, zoals het niet kunnen uitwisselen van foto's van personen met stadionverboden, worden weggenomen.

Naar de mening van het auditteam zijn er te veel wedstrijden die het predikaat C-categorie (hoog risico) krijgen. Dit lijkt voor een deel verband te houden met het feit dat de wedstrijden dan op vastgestelde tijdstippen gespeeld moeten worden en deels met het 'op safe'spelen. Vervolgens worden dan bij een groot aantal van de als C geclassificeerde wedstrijden niet de bijbehorende maatregelen getroffen. Daarmee verdwijnt het onderscheid tussen de maatwerkbenadering van categorie B en de zwaarste risicocategorie C. Het auditteam is van mening dat alleen wedstrijden met een duidelijk verhoogd risico als C-categoriewedstrijden aangemerkt moeten worden. Bij deze wedstrijden hoort dan ook een strikt regiem. Andere wedstrijden horen tot de B-categorie met maatregelen op maat of tot de A-categorie. Om dit mogelijk te maken moeten de risicoindeling voor het tijdstip van spelen en de risico-inschatting voor de te nemen veiligheidsmaatregelen worden losgekoppeld.

Samenvattend zijn voor de verdere verbetering van de bestrijding van het voetbalvandalisme de volgende punten essentieel:

- Het beleidskader dient scherper voor te schrijven dat bij hoog risicowedstrijden (C) de tolerantiegrenzen strikt gehanteerd worden en dat de bijpassende maatregelen genomen worden. Bij wedstrijden van enig risico (B) kan lokaal maatwerk toegepast worden. Alleen wedstrijden met een duidelijk verhoogd risico moeten als risico C-wedstrijd worden aangemerkt en

daarbij hoort dan ook een strikt regiem met alcoholverbod en verplichte combiregeling.

- Op lokaal niveau moeten ketenpartners investeren in een lokaal convenant en goede samenwerkingsafspraken. Een actieve rol van de burgemeester is hierbij stimulerend naar de andere partijen. Uniformiteit en duidelijkheid over de aanpak, een actief supportersbeleid vanuit de BVO's en heldere communicatie met de supporters draagt eveneens bij aan de effectiviteit van het beleid.
- Om de politie-inzet terug te kunnen dringen is een samenhangende aanpak nodig, gericht op versterking (kwantitatief en kwalitatief) van de stewardorganisatie, het treffen van fysieke maatregelen gericht op de inrichting van het stadion en de omgeving en een beleid gericht op een efficiënte inzet van politiepersoneel. Het combineren van taken waarbij ME-personeel reguliere taken kan uitvoeren, verdient meer navolging.
- Er dient eerder te worden opgetreden tegen normoverschrijdend gedrag. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van spreekkoren moet eenduidiger geformuleerd worden. Bij discriminerende en/of racistische spreekkoren is de lokale driehoek (defacto de burgemeester) leidend. De BVO is leidend in het optreden tegen alle massale en kwetsende spreekkoren die niet evident onder het strafrecht vallen. Wanneer de scheidsrechter vindt dat het sportief verloop van de wedstrijd in het geding is door spreekkoren, ook kleinschalige, verzoekt hij de BVO in te grijpen. Een beslissing tot staken van een wedstrijd kan alleen door de lokale driehoek worden genomen.
- Effectieve, preventieve en repressieve dadergerichte aanpakken verdienen meer navolging. Belemmeringen die een effectieve dadergerichte aanpak in de weg staan, moeten worden weggenomen. Deze belemmeringen doen zich onder meer voor bij het opleggen van stadionverboden. De KNVB moet een ruimere grond voor stadionverboden ontwikkelen. Bovendien moet meldingsplicht kunnen worden opgelegd aan supporters met een stadionverbod die aangehouden worden tijdens voetbal gerelateerde ongeregelde heden. In de wet politieregistratie moet de uitwisseling tussen ketenpartners van gegevens en foto's van voetbalvandalen mogelijk worden gemaakt.
- Ook een goede informatiepositie van de politie is essentieel voor een effectieve dadergerichte aanpak. Actieve informatievergaring, -evaluatie, -veredeling en -verstrekking dient te worden uitgevoerd door daartoe vrijgemaakte gekwalificeerde functionarissen.

Aanbevelingen

In het hierna volgende schema zijn de overkoepelende aanbevelingen van het auditteam opgenomen

Verantwoordelijken uitvoering aanbevelingen

Aanbeveling	organisatie
Wet politieregisters De wet politieregisters moet zo verruimd worden dat uitwisseling van gegevens en foto's tussen ketenpartners voor de opsporing van voetbalvandalen en de handhaving van stadionverboden mogelijk wordt.	Ministeries van Justitie en BZK
Controle en maatregelen opstellen lokale convenanten Het Auditteam vindt het van groot belang dat daar waar nog geen lokale convenanten zijn opgesteld, dit zo snel mogelijk wordt gedaan. Het ministerie van Binnenlandse Zaken toetst of de convenanten zijn gemaakt en of zij lokaal zijn ingevuld. Zo niet dan worden maatregelen getroffen. Het auditteam denkt hierbij aan het openbaar maken dat de betreffende gemeente in gebreke is gebleven.	Opstellen convenant: lokale driehoek en BVO; Controle en maatregelen: BZK
Risico-indeling wedstrijden Er moeten objectieve en transparante criteria worden ontwikkeld voor de risico-indeling van wedstrijden. In een vroeg stadium worden data en tijden voor alle wedstrijden vastgesteld, de driehoek en de BVO beslissen pas in een later stadium welke veiligheidsmaatregelen gewenst zijn.	Stuurgroep KNVB CIV
Verantwoordelijkheid vrij reizende supporters De BVO kan uitsluitend verantwoordelijkheid dragen voor supporters die reizen in georganiseerd verband. Bij supporters die vrij reizen en die al dan niet over een kaartje beschikken, is de politie verantwoordelijk voor het optreden indien deze supporters de openbare orde dreigen te verstoren.	Stuurgroep (aanpassing Beleidskader)
Definiëring spreekkoren Omwille van de uniformiteit dient landelijk te worden vastgelegd welke spreekkoren als racistisch en discriminerend worden beschouwd.	Stuurgroep
Indeling C-categorie Een heldere afbakening tussen met name categorie B en C wedstrijden, met een logische opbouw van maatregelen, is noodzakelijk. Bij de keuze een C-categorie wedstrijd moet een aantal maatregelen, zoals alcoholverbod en verplicht combivervoer, stringent worden toegepast. Bij een B-categorie wedstrijd wordt lokaal een keuze gemaakt uit een set van mogelijke maatregelen.	Stuurgroep, Lokale driehoek
Standaardvoorwaarden stadionverboden De KNVB moet een ruimere grond voor stadionverboden ontwikkelen. Een landelijk stadionverbod van de KNVB moet mogelijk zijn voor supporters die tijdens voetbalgerelateerde ongeregelde heden aangehouden zijn, ongeacht het bezit van een toegangsbewijs. Bovendien moet meldingsplicht kunnen worden opgelegd aan supporters met een stadionverbod die aangehouden worden tijdens voetbal gerelateerde ongeregelde heden.	KNVB
Fotogebruik voor stadionverbod Supporters die een clubkaart aanvragen dienen een pasfoto te overhandigen aan de BVO en een overeenkomst te ondertekenen waarin staat dat de BVO gerechtigd is deze foto zonodig te gebruiken in het toelatingsbeleid in geval van stadionverbod.	BVO KNVB
Spreekkoren De verantwoordelijkheid voor de aanpak van spreekkoren wordt eenduidiger geformuleerd: Bij discriminerende en/of racistische spreekkoren is de lokale driehoek (defacto de burgemeester) leidend. De BVO is leidend in het optreden tegen alle massale en kwetsende spreekkoren die niet evident onder het strafrecht vallen. Wanneer de scheidsrechter vindt dat het sportief verloop van de wedstrijd in het geding is door spreekkoren, ook kleinschalige, verzoekt hij de BVO in te grijpen.	Lokale driehoek BVO KNVB
Staken van de wedstrijd bij spreekkoren Een beslissing tot staken van een wedstrijd kan alleen door de lokale driehoek worden genomen.	Lokale driehoek
Richtlijnen politie-inzet Op grond van duidelijke richtlijnen van het CIV dient de registratie van politie-inzet op uniforme wijze plaats te vinden.	CIV Politie

Aanbevelingen	Organisatie
Maatregelen bij moeilijke infrastructuur Als de infrastructuur onvoldoende mogelijkheid biedt voor een veilige aan en afvoer van supporters bij internationale risicowedstrijden, moeten maatregelen worden overwogen waarbij crowdcontrol en supportersbegeleiding geïntensiveerd worden en waarbij gecontroleerde aanvoer wordt gerealiseerd.	Wedstrijdoverleg, ketenpartners, BVO Politie
Tolerantiegrenzen Het auditteam beveelt aan dat afspraken en de tolerantiegrenzen die in het beleidskader zijn opgenomen door de lokale ketenpartners strikt gehanteerd worden.	Alle ketenpartners
Vuurwerk In de stadions mag geen vuurwerk worden afgestoken. Deze afspraak moet door alle ketenpartners worden nageleefd.	Alle ketenpartners
Terugdringen politie-inzet Om de politie-inzet terug te kunnen dringen is een samenhangende aanpak nodig gericht op versterking (kwantitatief en kwalitatief) van de stewardorganisatie, het treffen van fysieke maatregelen gericht op de inrichting van het stadion en de omgeving en een beleid gericht op een efficiënte inzet van politiepersoneel. Het combineren van taken waarbij ME-personeel reguliere taken kan uitvoeren, verdient navolging.	Burgemeester in overleg met de lokale driehoek en de BVO
Alcoholbeleid Het auditteam beveelt aan dat bij risico C wedstrijden het in het Beleidskader vastgelegde alcohol-beleid, strikt wordt gevolgd.	Gemeenten BVO
Treinreizen supportersgroepen Signalen dat grote groepen supporters gebruik willen maken van de trein, zonder dat er sprake is van een combiregeling, dienen door de betreffende organisatie (politie, BVO of supportersvereniging) aan de NS en de spoorwegpolitie te worden doorgegeven.	Politie, BVO, supportersvereniging
Vooroverleg bij internationale wedstrijden Ook bij internationale (risico-) wedstrijden moet een vooroverleg, indien mogelijk enkele weken voor de wedstrijd, worden ingesteld, gericht op het treffen van maatregelen die de kans op ongeregelde heden beperken. Omdat dit door de UEFA niet wordt opgelegd, ligt het initiatief hiervoor bij de Nederlandse BVO.	BVO, lokale driehoek
Bestuursrechtelijke maatregelen in APV De burgemeester draagt er zorg voor dat alle bestuursrechtelijke maatregelen die genomen kunnen worden om het voetbalvandalisme te bestrijden in de APV zijn opgenomen.	Burgemeester
Overleg tussen politie en stewarding Er moet periodiek overleg zijn tussen politie en stewardcoördinator om de gegevens af te stemmen en te actualiseren, waarbij de actuele overzichten van stadionverboden uit het voetbalvolgsysteem worden gebruikt.	Politie BVO
Betrekken supportersverenigingen Supportersverenigingen moeten worden betrokken bij het opstellen van lokale convenanten en er moet met hen overleg wordt gevoerd over de wijze waarop tolerantiegrenzen op lokaal niveau nader worden uitgewerkt. BVO's en supportersverenigingen formuleren duidelijke gedragsnormen voor supporters en dragen bij aan handhaving van die normen.	BVO, Supportersverenigingen
Lokaal stadionverbod BVO's kunnen voor kleinere overtredingen vaker een lokaal stadionverbod opleggen zonder aanmelding bij KNVB voor een landelijk stadionverbod.	BVO
Uitkaartsysteem Het uitkaartsysteem, met goed gedrag als voorwaarde, levert een belangrijke bijdrage aan beperking van problemen en verdient navolging. Het verdient aanbeveling dat alle BVO's, met een aanhang die bij uitwedstrijden problemen kunnen veroorzaken, een dergelijk systeem invoeren.	BVO

Aanbevelingen	Organisatie
<i>Samenwerking regiokorpsen en spoorwegpolitie</i> In het kader van de bestrijding van voetbalvandalisme dienen spoorwegpolitie en regiokorpsen en BVO 's beter samen te werken; er dienen heldere afspraken te worden gemaakt over het optreden tegen supporters die tijdens de treinreis problemen veroorzaken. Als er vooraf problemen worden verwacht dient het betreffende regiokorps de spoorwegpolitie te informeren. Over het bewaren van beeldmateriaal via camera's op stations dienen praktisch uitvoerbare afspraken te worden gemaakt.	Politie regio-korpsen en spoorwegpolitie KLPD
<i>Stewardscreening</i> De tijd die nodig is om nieuwe stewards te screenen en te registreren moet verkort worden.	Politie
<i>Organisatie informatiepositie politie</i> De organisatie van de informatiepositie van de politie met betrekking tot voetbalvandalen moet beter worden ingericht (actieve informatievergaring, -evaluatie, -veredeling en -verstrekking) door daartoe vrijgemaakte gekwalificeerde functionarissen.	Politie
<i>Aanhouden supporters</i> Het is bij ongeregelheden van belang dat er (eerder) wordt overgegaan tot het aanhouden van supporters. Van het (eerder) aanhouden van supporters gaat een belangrijke voorbeeldwerking uit.	Politie
<i>Verzamelen bewijsmateriaal</i> Voor vergroting van de effectiviteit van een dadergerichte aanpak is het van belang dat door de politie meer aandacht wordt gegeven aan het verzamelen van bewijsmateriaal ten behoeve van individuele tenlastelegging.	Politie
<i>Vervoersafspraken</i> De vervoersmaatschappijen moeten de bestaande regels om personen die onder invloed van alcohol of drugs verkeren strikt handhaven.	Vervoersmaatschappijen

1 Inleiding

Zoals aangekondigd in het Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en geweld is op 13 augustus 2003 door de minister van BZK het Auditteam Voetbalvandalisme ingesteld. De samenstelling van het auditteam is opgenomen in bijlage 1. Het auditteam heeft tot taak onafhankelijk feitenonderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme en onderzoek te doen naar het voorkómen van incidenten.

Doel van dat onderzoek is praktisch inzicht te verkrijgen in de aanleiding en oorzaak en aanpak van dergelijke incidenten, onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in het beleidskader gestelde tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden. Het auditteam werkt daarbij volgens een vaststaande structuur en werkwijze waarbij verschillende methoden van informatieverzameling worden ingezet.

In totaal heeft het auditteam het afgelopen seizoen drie audits uitgevoerd:

- AFC Ajax - Club Brugge d.d. 1 oktober 2003, verschijningsdatum rapportage februari 2004;
- ADO Den Haag - AFC Ajax d.d. 9 november 2003, verschijningsdatum rapportage april 2004;
- Jong Ajax - Jong Feyenoord d.d. 15 april 2004, verschijningsdatum rapportage juni 2004.

De verslagen van deze audits zijn in combinatie met persconferenties aangeboden aan Minister Remkes van BZK en vertegenwoordigers van de betrokken organisaties.

Bovendien heeft het auditteam onderzoek verricht naar verschillende incidenten die veroorzaakt zijn door supporters van de uit spelende vereniging tijdens de reis naar het stadion. Dit onderzoek is gepubliceerd onder de titel 'Incidenten rond uitwedstrijden en vrij reizende supporters' (d.d. augustus 2004).

Daarnaast zijn door het auditteam gedurende het seizoen vier risico C-wedstrijden bezocht. Het auditteam wilde zich niet alleen concentreren op incidenten maar ook een beeld krijgen van de organisatie van risicowedstrijden en de veiligheidsmaatregelen en omstandigheden die bijdragen aan een rustig verloop van risicowedstrijden.

In de loop van het seizoen zijn de volgende vier wedstrijden bezocht:

- FC Twente - FC Utrecht d.d. 26 oktober 2003, verschijningsdatum verslag februari 2004;
- N.E.C. - Vitesse d.d. 14 december 2003, verschijningsdatum verslag maart 2004;
- PSV - Feyenoord d.d. 14 maart 2004, verschijningsdatum verslag juni 2004;
- HFC Haarlem - Stormvogels Telstar Combinatie d.d. 28 maart 2004, verschijningsdatum verslag juni 2004.

De conclusies en aanbevelingen in de bovengenoemde rapportages en verslagen vormen de basis van de algemene conclusies en aanbevelingen die in deze eindrapportage van het Auditteam Voetbalvandalisme over het seizoen 2003-2004 zijn opgenomen.

Doel en opzet eindrapportage

In deze eindrapportage staat toetsing van het Beleidskader Bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld centraal.

Achterliggende vragen bij deze toetsing zijn:

- In hoeverre wordt het Beleidskader door lokale ketenpartners als leidraad gebruikt bij de bestrijding van voetbalvandalisme?
- In hoeverre worden de tolerantiegrenzen die in het beleidskader zijn opgenomen daadwerkelijk nageleefd c.q. gehandhaafd?
- Op welke punten behoeft het beleidskader aanscherping en/of aanvulling?

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de activiteiten en de werkwijze van het auditteam. Hierin wordt aangegeven op welke wijze de selectie van incidenten heeft plaatsgevonden en welke criteria daarbij gehanteerd zijn.

In hoofdstuk 3 volgt een beschrijving van de door het auditteam uitgevoerde audits en afgelegde wedstrijdbezoeken.

In hoofdstuk 4 met conclusies en aanbevelingen worden de uitkomsten van deze toetsing gepresenteerd.

2 Werkwijze en activiteiten auditteam

2.1 Selectie audits

Tijdens een seizoen doen zich verschillende incidenten voor (het CIV registreerde voor het seizoen 2002-2003 96 incidenten, de cijfers over het seizoen 2003-2004 zijn op het moment van het verschijnen van dit rapport nog niet bekend). Om te kunnen bepalen of een incident voor het auditteam voor een nader onderzoek in aanmerking komt heeft het auditteam direct na haar instelling de volgende werkdefinitie opgesteld, die gedurende het seizoen 2003-2004 als leidraad heeft gefungeerd.

Een grootschalig incident met ernstige gevolgen voor de openbare orde en veiligheid, gepaard gaande met minimaal enkele van de volgende factoren:

- openlijk geweld;
- vernielingen op grote schaal;
- gewelddadige handelingen tegen politie, stewards, hulpverleners of andere officials;
- hevige confrontaties tussen supporters;
- groot aantal aanhoudingen.

Bij de selectie is ook rekening gehouden met 'wat kunnen we er van leren'.

Om te bepalen of zich incidenten voordoen die zich lenen voor nader onderzoek, maakt het auditteam gebruik van drie informatiebronnen:

- het CIV, dat van elke wedstrijd een rapportje krijgt van vaste contactpersonen bij de politie;
- de KNVB, die eigen waarnemers heeft die korte verslagen aanleveren;
- een knipselkrant, die wordt samengesteld door de afdeling Voorlichting van het ministerie van BZK.

Op grond van deze informatie heeft het auditteam zich tien maal afgevraagd of een incident onderzoekswaardig is. Over deze incidenten is door het auditteam bij betrokken organisaties nadere informatie ingewonnen. Het auditteam constateert dat over het algemeen snel gereageerd wordt op haar vragen en de medewerkingbereidheid goed te noemen is.

Voor drie van deze incidenten, bij Ajax - Club Brugge, ADO - Ajax en Jong Ajax - Jong Feyenoord (de laatste op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken) is een audit uitgevoerd. Een beschrijving van deze audits is in hoofdstuk 3 opgenomen. Vier incidenten zijn in een onderzoek samen genomen. Het betreft de incidenten tijdens het reizen van supporters naar de wedstrijden Groningen - Feyenoord, Sparta - Heracles, N.E.C. - Ajax en Vitesse - Heerenveen. Een beschrijving van dit onderzoek is in paragraaf 3.4 opgenomen. Naar één incident (bij de wedstrijd Ajax - ADO) is een zeer beperkt onderzoek uitgevoerd dat aan betrokken partijen in Amsterdam en Den Haag ter beschikking is gesteld. Voor aanvang van het seizoen 2004-2005 arrangeert het auditteam nog een gesprek tussen de betrokken partijen.

Naar twee incidenten is geen audit ingesteld. Hieronder zijn deze beide incidenten kort beschreven waarbij tevens is aangegeven waarom deze beide incidenten niet nader onderzocht zijn.

ADO Den Haag - FC Utrecht, 23 augustus 2003.

Na afloop van deze wedstrijd deden zich incidenten voor bij het vertrek van de Utrechtsupporters. Afvoer van de bussen met Utrechtsupporters verliep moeizaam en ADO-supporters bekogelden de bussen. In reactie hierop werd in een van de Utrecht bussen de zitting gesloopt en naar buiten goegoid. Voor de politie aanleiding om de inzittenden van deze bus aan te houden en in arrestantenbussen naar het politiebureau te vervoeren. Uiteindelijk is tegen twee inzittenden proces-verbaal op verdenking van vernieling opgemaakt. Ook zijn 5 ADO-supporters aangehouden in verband met het stenen gooien naar de vertrekkende bussen.

Het incident werd door het auditteam te licht bevonden om onderzoek naar te verrichten. Wel is het verslag van de politie Haaglanden over de veiligheidsmaatregelen en de incidenten rond deze wedstrijd opgevraagd en ontvangen.

N.E.C. - Wisla Krakau, 15 oktober 2003

Tijdens deze wedstrijd die voor N.E.C. slecht verliep en waarbij enkele spelers met een rode kaart van het veld werden gestuurd wilde een aantal harde kern N.E.C.-supporters naar het vak waarin de Poolse supporters stonden. De politiebegeleiders die dit wilden voorkomen werden in het nauw gebracht. Tegen één van hen is fysiek geweld gebruikt; uiteindelijk zijn de politiebegeleiders door collega's ontzet en zijn er 14 N.E.C.-supporters aangehouden.

Het auditteam heeft uiteindelijk besloten dit incident niet te onderzoeken, mede omdat het Veiligheidsoverleg Nijmegen (VON) het incident evalueert en de politie Nijmegen een intern onderzoek heeft ingesteld naar het gebeurde. In de evaluatie van het VON wordt onder andere aangegeven dat het gebruik van de omwisselbiljetten een effectieve manier is om een combinatie te benaderen en dat er scherper gecontroleerd moet worden op alcohol- en drugsgebruik.

2.2 Uitvoering audits

Voor de uitvoering van de audits zijn door het auditteam drie protocollen opgesteld, die de betrokken organisaties voor de start van het onderzoek toegestuurd hebben gekregen.

In deze protocollen zijn de spelregels vastgelegd die het auditteam hanteert. Het feitenonderzoek naar incidenten is opgebouwd uit drie delen:

1 Feitendocumentatie

In de eerste fase wordt met name schriftelijke informatie verzameld en geanalyseerd. Dit betreft onder meer de politierapportage, de rapportage van de betaald voetbalorganisatie (BVO), informatie van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV), mediaverslagen, internetsites en korte interviews met ooggetuigen. Daarnaast wordt informatie gevraagd over de beleidskaders zoals de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), het lokale convenant, verslagen van overleggen en draaiboeken.

2 Feitenreconstructie

In de tweede fase wordt in interviews met operationeel verantwoordelijken een feitenreconstructie gemaakt. Bij de reconstructie worden de afzonderlijke feitenrelazen en de informatie uit de eerste fase gekoppeld tot één feitenrelaas, dat onder andere in een tijdsbalk wordt weergegeven. Hierbij is vooral aandacht voor de kritieke momenten. Systematisch worden de voorbereiding, de voorinformatie, de (beleids-) afspraken, de samenwerking, de achterliggende oorzaken, de genomen maatregelen en de afhandeling opgenomen in de reconstructie.

3 Beleid en verbeterpunten

In de derde fase worden de eindverantwoordelijken geïnterviewd. Tijdens het interview wordt de feitenreconstructie besproken, worden de beleidskaders getoetst en worden verbeterpunten geformuleerd.

Belangrijkste spelregel is dat gedurende de looptijd van het onderzoek wordt verwacht dat betrokkenen vertrouwelijk met onderzoeksresultaten omgaan. Nadat een conceptverslag met betrokkenen is besproken wordt een definitief verslag opgesteld dat aan de minister van BZK wordt aangeboden en dat daarmee ook openbaar is.

Het auditteam had zichzelf tot doel gesteld dat feitenonderzoek en een eerste conceptrapportage binnen 4 weken zouden zijn afgerond. Dit is redelijk geslaagd alleen kostte het met name bij de audits van Ajax - Club Brugge en bij ADO - Ajax veel tijd om vervolgens van alle betrokkenen reacties te krijgen, een gezamenlijke bespreking te organiseren en een datum voor aanbidding gerealiseerd te krijgen. Alleen bij Jong Ajax - Jong Feyenoord is dat redelijk snel gegaan. Bij eventuele volgende audits streeft het auditteam naar een kortere tijd tussen het voorgevallen incident en de definitieve aanbidding van het rapport.

2.3 Wedstrijdbezoeken

Naast onderzoek naar incidenten is het voor de toetsing van het beleidskader van belang dat het auditteam een aantal risicowedstrijden bezoekt. Voor dergelijke bezoeken is een draaiboek opgesteld, waarin is vastgelegd dat het auditteam begint met het bijwonen van het vooroverleg dat ongeveer 6 weken voor de wedstrijd wordt gehouden. Tijdens dit vooroverleg wordt nader ingevuld hoe het bezoek van het auditteam op de wedstrijddag zelf zal verlopen. Ook van deze bezoeken wordt een verslag opgesteld dat voor een check aan de betrokkenen wordt toegestuurd.

Bij de selectie van wedstrijden die door het auditteam zijn bezocht, is gestreefd naar zo veel mogelijk diversiteit zodat het auditteam zich ook zo breed mogelijk kon informeren over de wijze waarop lokaal invulling wordt gegeven aan de bestrijding van voetbalvandalisme en de wijze waarop daarbij het Beleidskader gehanteerd wordt. Om diversiteit te waarborgen is bij de selectie van wedstrijden gestreefd naar verschillen in:

- type BVO (Eredivisie met onderscheid naar topclub, subtoppers en Eerste Divisie);
- omvang groep lastige supporters;
- onderlinge relaties tussen supportersgroepen;
- historie van incidenten;

- lading van de wedstrijd;
- wijze van aanpak en organisatie.

Uiteindelijk zijn vier wedstrijden bezocht: twee in de eerste seizoenshelft en twee in de tweede seizoenshelft:

- FC Twente - FC Utrecht d.d. 26 oktober 2003;
- N.E.C. - Vitesse d.d. 14 december 2003;
- PSV - Feyenoord d.d. 14 maart 2004;
- HFC Haarlem - Stormvogels Telstar Combinatie d.d. 28 maart 2004.

3 Audits en wedstrijdbezoeken

In deze paragraaf worden de audits en wedstrijdbezoeken in chronologische volgorde beschreven. Er wordt een korte beschrijving gegeven van het incident en een volledige opsomming van de beschouwingen, conclusies en aanbevelingen van het auditteam. In de laatste 4 paragrafen beschrijven wij de wedstrijdbezoeken met de conclusies en aanbevelingen.

3.1 Audit AFC Ajax - FC Brugge d.d. 1 oktober 2003

3.1.1 Beschrijving incident

Op woensdag 1 oktober verzamelden zich rond 12.30 uur de eerste Ajax-supporters bij de Nieuwmarkt en het Rembrandtplein. Om ongeveer 15.00 uur trok een groep van 200 supporters richting Leidseplein waarbij delen zich afsplitsten en verschillende routes volgden. In café Hoopman op het Leidseplein was toen reeds een groep van circa 80 Bruggesupporters neergestreken waaronder harde kernleden. De politie zat vlak achter de verschillende groepen Ajaxsupporters en volgde hun bewegingen richting Leidseplein op de voet. Ook op het Leidseplein was de ME reeds aanwezig. Hier kwam het tot een treffen bij café Hoopman: de Ajaxsupporters stormden op het terras af en Bruggesupporters reageerden door te gooien met tafels, stoelen, flessen en blikjes. Een korte vechtpartij ontstond en de ME heeft de twee groepen gescheiden. De Belgen, voor zover ze het café hadden verlaten, werden het café weer ingedreven en alle Belgen werden aangehouden. De Ajaxsupporters verspreidden zich over het Leidseplein, Koningsplein, Spui en Vondelpark. Omdat zij zich bleven hergroeperen, belust op rellen, kondigde de burgemeester om 15.30 uur een noodbevel af op grond waarvan mensen konden worden gevorderd het centrum te verlaten. Confrontaties tussen supportersgroepen van Club Brugge en Ajax bleven de rest van de middag uit in de binnenstad.

Vanaf 18.00 uur verzamelden de Bruggesupporters zich bij de Amsterdam Arena.

Ajaxsupporters trokken vanaf het supportershome richting de 'loper' (de looproute van P-bus naar het bezoekersvak) en bekogelden de Bruggenaren met stenen. Andersom liepen Bruggesupporters, deels gekleed in de kleuren van ADO, in de richting van de Ajaxsupporters om hen uit te dagen. Ajax had het bezoekersvak op verzoek van de politie eerder geopend maar de Bruggesupporters wensten de Amsterdam Arena niet in te gaan. Om 18.30 uur is daartoe door de burgemeester een tweede noodbevel opgesteld waarmee de Bruggesupporters konden worden gevorderd het stadion te betreden. Met inzet van enig geweld, duwen, opdrijven met paarden, werden de Bruggesupporters het segment achter het hek in geleid waar zich de toegangen tot de vakken bevinden. Om 18.25 uur besloot de politie dat café Sunrise gesloten moest worden. Intussen werden door de ME charges uitgevoerd tegen Ajaxsupporters die de confrontatie op bleven zoeken. Ook poogde de politie intussen de continue stroom van Bruggesupporters te beschermen die te voet van P-bus naar segment K gingen. Deze bescherming kon ten dele worden geboden. Ajaxsupporters bekogelden en sloegen enkele Belgische supporters.

Rond 20.00 uur moesten er nog 500 supporters van P-bus naar het bezoekersvak, om 20.45 uur zat het vak vol, begon de wedstrijd en keerde buiten de rust terug.

Vanaf het eindsignaal om 22.30 uur tot 23.30 uur zochten Ajaxsupporters rondom de Amsterdam Arena opnieuw de confrontatie met Bruggesupporters. De ME voerde meerdere charges uit en zette ook het waterkanon in om de Ajaxsupporters te verdrijven. Om middernacht keerde de rust pas terug en konden de eerste bussen richting België vertrekken.

3.1.2 Beschouwingen, conclusies en aanbevelingen

3.1.2.1 Politieoptreden in de binnenstad

De ongeregeldheden in het centrum kwamen voor niemand als een verrassing. De politie had zich goed geïnformeerd en was op verschillende plaatsen aanwezig. Bewegingen van groepen Ajaxsupporters die op zoek waren naar een confrontatie met Bruggesupporters, werden van dichtbij gevolgd door de ME.

Toen het op het Leidseplein eenmaal zover was dat de groep Ajaxsupporters de confrontatie daadwerkelijk aanging met Bruggesupporters, die zich hierbij niet onbetuigd lieten, kon de politie dan ook snel ingrijpen. Aanhouding van de Bruggesupporters was mogelijk omdat zij zich *in* en pal voor een café concentreerden. De Ajaxsupporters konden in veel mindere mate worden aangehouden omdat zij permanent in de 'vrije ruimte' opereerden: Leidseplein, Koningsplein, Spui, Vondelpark.

Ajax - Brugge conclusie 1

De politie heeft in de binnenstad van Amsterdam adequaat opgetreden.

Aanwezigheid van circa 100 politiemensen in de directe nabijheid van de relbeluste Ajaxsupporters, te weten op de looproute vanachter de Dam naar het Leidseplein, weerhield deze supporters er niet van de confrontatie aan te gaan met de Bruggesupporters (in eerste instantie) en de politie (daarna). In de bespreking met de onderscheiden verantwoordelijken over een conceptversie van dit rapport, is de vraag aan de orde geweest in hoeverre het instrument bestuurlijke ophouding ertoe had kunnen bijdragen dat de politie in staat zou zijn geweest om groepen relbeluste Ajaxsupporters aan te houden vóórdat zij de vechtpartijen aangingen. Hierdoor hadden de rellen wellicht (ten dele) voorkomen kunnen worden. Vooropgesteld dient te worden dat een dergelijke conclusie nooit met zekerheid getrokken kan worden, maar dat het gaat om een inschatting van mogelijke effecten van een dergelijke maatregel. Zeker is wel dat de politie niet over een instrument beschikte om de groep relbeluste Ajaxsupporters, onderweg naar het Leidseplein, in te sluiten en op te pakken. Gelet op het groepsgewijs optrekken door de Leidsestraat zou het volgens de algemeen commandant van de politie praktisch gesproken wél tot de mogelijkheden behoord hebben om deze groep tijdelijk op te houden. Bestuurlijke ophouding (gemeentewet artikel 176a) maakt het mogelijk om een groep waarvan gevreesd wordt dat deze ernstige wanordelijkheden gaat veroorzaken, en die groepsgewijs noodbevelen van de burgemeester niet naleeft, voor maximaal 12 uur vast te houden. De intenties van de groepen Ajaxsupporters in de binnenstad waren 's middags dusdanig manifest gericht op het belagen van Belgen en het creëren van wanorde, dat bestuurlijke ophouding overwogen had kunnen worden.

De gemeente Amsterdam had evenwel een aantal motieven om dit middel niet toe te passen. In de eerste plaats is men terughoudend met de inzet van bestuurlijke ophouding omdat het een politiek omstreden instrument is. Mensen die geen strafbare feiten gepleegd hebben, worden dan immers opgepakt en er kunnen zich in de groep ook mensen bevinden die niet uit zijn op rellen. Ook de juridische onderbouwing van bestuurlijke ophouding is lastig. Eer Amsterdam overgaat tot bestuurlijke ophouding dient er sprake te zijn van een dreigende situatie met bovenmatige risico's. De mate van dreiging, 's middags in de binnenstad van Amsterdam vormde voor de gemeente Amsterdam geen aanleiding inzet van bestuurlijke ophouding te overwegen.

Ajax - Brugge conclusie 2

Bestuurlijke ophouding is door de gemeente Amsterdam niet overwogen. Daarmee ontbrak voor de politie het instrumentarium om in te kunnen grijpen ter voorkoming van rellen.

Ajax - Brugge aanbeveling 1

Het auditteam heeft begrip voor de lastige afweging die in een dergelijke situatie gemaakt moet worden, dit is per definitie een zorgvuldige afweging betreffende de geschiktheid en de proportionaliteit van een dergelijke maatregel in de context van de situatie. Wel is het auditteam van mening dat de driehoek in voorkomende gevallen expliciet de inzet van bestuurlijke ophouding, inclusief de daaraan voorafgaande noodbevelen, moet overwegen om daarmee de kans op grootschalige rellen te voorkomen.

3.1.2.2 Infrastructuur bij de Amsterdam Arena

Ten aanzien van de wanordelijkheden rond en in de Amsterdam Arena, gaat de aandacht vooral uit naar enkele infrastructurele factoren die scheiding en bescherming van supporters in de weg staan:

- de ligging van het bezoekersvak en de beperkte afgesloten parkeerruimte daarbij;
- de ligging van supportershome en metrostation Strandvliet die leiden tot kruisende wegen van Ajaxsupporters en bezoekers. Daarbij kwam nog dat metrostation Bijlmer tijdelijk gesloten was, zodat alle metropassagiers via Strandvliet naar de Amsterdam Arena moesten.

Terzijde zijn opmerkingen op zijn plaats over plaats en openstelling van onder andere café Sunrise en de situering van het sfeerteam in de Amsterdam Arena pal boven het stropdassenvak van de bezoekers.

Het bezoekersvak van de Amsterdam Arena ligt aan de Noordzijde, aan het spoor bij een aparte evenementenhalte. Voor risicowedstrijden waarbij bezoekende supporters verplicht worden met een speciale trein te reizen, voldoet deze ligging. Komen de bezoekende supporters bij een risicowedstrijd met maximaal tien bussen, dan voldoet de structuur evenzeer, omdat deze supporters dan in twee bewegingen van vijf bussen achter het hek van segment K kunnen uitstappen en instappen. Is er evenwel sprake van een internationale risicowedstrijd zonder combivervoer, en dat was Ajax - Club Brugge, dan voldoet deze infrastructuur niet. Een gescheiden ontvangst van grote groepen bezoekers met afgeschermd parkeerruimte ontbreekt.

Om die reden is gezocht naar een andere parkeerplaats, dat werd P-bus, op dusdanige afstand van het bezoekersvak dat de kans op confrontaties tussen verschillende supportersgroepen toenam.

Ajax - Brugge conclusie 3

De infrastructuur van de directe omgeving van de Amsterdam Arena maakt het scheiden van groepen supporters niet mogelijk bij internationale wedstrijden waarbij combivervoer (met de trein of hooguit 10 bussen) ontbreekt. In de huidige situatie is een beter alternatief dan het reserveren van P-bus voor voertuigen van bezoekers, niet aanwezig. Dit probleem bestaat niet bij nationale risicowedstrijden.

De keuze om P-bus helemaal te bestemmen voor de voertuigen van de bezoekers, leidde er automatisch toe dat de bezoekers 500 meter te voet moesten afleggen tussen P-bus en het hek van segment K. Deze route, richting Noordzijde Amsterdam Arena, kruist bij het begin van het stadion de route die Ajaxsupporters moesten afleggen om van hun supportershome naar het stadion te gaan. Ook de supporters (grotendeels van AFC Ajax) die met de metro op station Strandvliet aankwamen, moesten de route van de Belgen kruisen om het stadion te bereiken. Op het kruispunt van de twee routes escaleerde het omdat de Ajaxsupporters en de Bruggesupporters door elkaar konden lopen waarbij heen en weer geprovoceerd werd, met stenen gegooid en geslagen. Het feit dat supportersscheiding problematisch is wanneer combivervoer ontbreekt, en het feit dat de ligging van het supportershome en station Strandvliet eventuele scheiding van supportersgroepen niet vergemakkelijkt, waren vooraf bekend bij alle betrokkenen. In de gemeentelijke notitie Maatregelen Voetbalseizoen 2002-2003 (d.d. 14 augustus 2002) werd al onderkend dat supportersscheiding moeilijk is. De afspraken die toen zijn gemaakt betreffen beheer, vergunningen en evaluatie en bieden daarmee geen handvatten om scheiding vóór en na wedstrijden daadwerkelijk in de praktijk te brengen. Gemeente en politie hebben buiten het stadion ingezet op het voorkomen van verstoringen van de openbare orde. Het scheiden van supporters werd niet als doel gesteld, omdat de gemeente Amsterdam dit doel onhaalbaar achtte gezien de huidige infrastructuur rond de Amsterdam Arena. Eventuele alternatieven als een tijdelijke loopbrug (om de kruising ongelijkvloers te maken) of een om-en-om openstellen van de verschillende routes, zijn niet overwogen.

Ajax - Brugge conclusie 4

Gemeente en politie stelden fysieke scheiding van supportersgroepen niet als doel.

De meeste Bruggesupporters arriveerden tegen de avond met bussen en, - in mindere mate -, met eigen vervoer. Om circa 19.00 uur stonden er 59 bussen op de parkeerplaats P-bus waarvan er 30 het laatste uur waren aangekomen. De personele bescherming en geleiding van de circa 2000 Bruggenaren die van P-bus naar segment K moesten lopen, was gering. De politie was tussen 18.00 en 20.45 uur druk bezig met het enerzijds voorkomen dat Bruggenaren voor het stadion bleven wachten (zij werden verplicht het stadion te betreden) en anderzijds het terugjagen van groepen Ajaxsupporters die vanuit het supportershome en station Strandvliet confrontaties zochten.

Intussen moesten echter nog vele honderden Bruggesupporters de route van P-bus naar segment K te voet afleggen, 500-700 meter met beperkte bescherming van stewards en politie. Zij ervoeren dit als spitsroede lopen en sommige Bruggesupporters liepen hierbij klappen op.

Ajax - Brugge conclusie 5

Bij de Amsterdam Arena was de bescherming van de bezoekers tegenover agressieve Ajaxsupporters gering.

Ajax - Brugge aanbeveling 2

Hoewel de huidige infrastructuur feitelijke scheiding van supporterstromen onmogelijk maakt, dient ten behoeve van internationale risicowedstrijden nagedacht te worden over de wijze waarop de risico's die hieruit voortvloeien beter beheerst kunnen worden. Bijvoorbeeld door maatregelen waarbij gecontroleerde aanvoer wordt gerealiseerd en crowdcontrol en supportersbegeleiding geïntensiveerd worden.

3.1.2.3 Overige zaken in en bij de Amsterdam Arena

Op de looproute die de bezoekers moesten afleggen van P-bus naar segment K, ligt café Sunrise op de hoek van de Amsterdam Arena. Alhoewel het een wedstrijd betrof waarbij de risico's als hoog waren ingeschat, was dit café evenals andere alcohol verstreckende gelegenheden in en nabij de Amsterdam Arena, geopend. Deze openstelling is in tegenspraak tot de maatregelen zoals beschreven in het beleidskader Bestrijding Voetbalvandalisme en Voetbalgeweld.

Vroeg in de avond (18.25 uur) besloot de politie dat café Sunrise gesloten moest worden.

Ajax - Brugge conclusie 6

Ondanks het feit dat de wedstrijd een hoog risico kende, is verkoop van alcohol in de directe omgeving van het stadion niet verboden.

In het stadion zaten de beoogde VIP's uit Brugge onder het vak waar het sfeerteam van Ajax huist. Dit sfeerteam bestaat niet uit de harde kern maar geeft wel al geruime tijd problemen. In de eerder genoemde notitie Maatregelen Voetbalseizoen 2002-2003, is hier ook al aandacht aan besteed. De nabijheid van beide vakken werkte agressie in de hand wat direct na de wedstrijd ook tot ongeregelde heden leidde. Het gedrag van de Bruggenaren in dit vak, allesbehalve VIP's, zal hierop geen positieve invloed hebben gehad maar dat laat onverlet dat de situering onhandig is. Op basis van de evaluatie van de wedstrijd Ajax - Club Brugge heeft Ajax intussen maatregelen getroffen om visueel contact tussen de beide vakken te minimaliseren. Ook wordt de toegang tot het VIP-vak nu strenger gecontroleerd om te voorkomen dat supporters die uit zijn op provocaties zich hier kunnen bevinden. Ondanks voortekenen is overigens niet aangetoond dat supporters van ADO aanwezig waren bij of rond de wedstrijd. Wel droegen meerdere Bruggesupporters sjaals van ADO.

3.1.2.4 Voorbereiding, kaartverkoop en vervoer

De kenmerken van de infrastructuur bij de Amsterdam Arena en het ontbreken van internationale regels over combivervoer, kunnen als factoren worden aangevoerd die risico's op ongeregelde heden in de hand werken. Daarbij wordt door alle betrokkenen overigens gesteld dat deze risico's zich bij een beperkt aantal internationale wedstrijden voordoen. Gemeente en politie stellen dat supportersscheiding door deze factoren niet mogelijk is en dat derhalve de hoofdtak is de openbare orde te handhaven en ongeregelde heden tegen te gaan.

Desalniettemin dringt zich de vraag op of in de toekomst preventieve afspraken en maatregelen de kans op confrontaties kunnen verkleinen. Praktische scheiding van supporters door een (tijdelijke) loopbrug van P-bus naar segment K of gefaseerde aanvoer zijn al genoemd. Ook afspraken met bezoevende buitenlandse clubs om gezamenlijk te komen tot een vrijwillige combiregeling behoren tot de mogelijkheden. In de voorbereiding van Ajax - Club Brugge heeft géén integraal overleg plaats gevonden met alle betrokkenen waarin de situatie in en rond de Amsterdam Arena is beschouwd in samenhang met de risicoanalyse. Club Brugge zag geen kans aan een dergelijk overleg deel te nemen. Op de wedstrijddag zelf was de situatie in Amsterdam daardoor een verrassing voor iedereen van Club Brugge: zij hadden ook *rondom* het stadion een scherpe supportersscheiding verwacht. Op basis van deze bevindingen heeft Ajax intussen besloten om voortaan een dergelijk integraal vooroverleg op te leggen aan de tegenstander. Naast de al genoemde alternatieve maatregelen had Club Brugge dan ook strenger kunnen toezien op de kaartverkoop voor het stropdassenvak.

Ajax - Brugge aanbeveling 3

Het auditteam beveelt de KNVB aan om in UEFA-verband de mogelijkheid te laten onderzoeken dat het gebruikelijke regime bij nationale wedstrijden (ook wat betreft controle op kaartverkoop en stadionverboden) ook bij internationale wedstrijden wordt toegepast. De bezoevende club dient daarbij verantwoordelijkheid te dragen voor zijn eigen supporters.

Ajax - Brugge aanbeveling 4

Zolang er geen internationale afspraken hieromtrent zijn, verdient het aanbeveling dat bij internationale risicowedstrijden tussen de clubs op vrijwillige basis afspraken worden gemaakt die bijdragen aan het verminderen van de risico's onder andere door middel van gecontroleerd vervoer zoals het combivervoer of bijvoorbeeld voor het laatste deel van de reis in samenhang met ticketomwisseling. Het auditteam stelt vast dat AFC Ajax die verantwoordelijkheid om tot afspraken te komen expliciet op zich genomen heeft.

3.2 Audit ADO Den Haag - AFC Ajax d.d. 9 november 2003

3.2.1 Beschrijving incident

De wedstrijd ADO - Ajax van 9 november 2003, was vooraf voor alle betrokkenen met extra spanning omgeven. ADO promoveerde zomer 2003 en daarmee stond voor het eerst na twaalf seizoenen de wedstrijd tegen Ajax weer op het affiche. Gemeente, politie en club waren zich vooraf bewust van

het feit dat onder een deel van de Haagse aanhang een buitengemeen vijandige houding tegenover Ajax bestond.

Reeds voor de aanvang van de competitie besloten gemeentebestuur, club en politie dat de wedstrijd tegen Ajax in de hoogste risicoklasse werd ingedeeld.

ADO heeft naast de standaard voorbereiding en veiligheidsmaatregelen extra maatregelen getroffen om spreekkoren te bestrijden en extra bewaking ingezet. Voor de wedstrijd tegen Ajax zijn 673 agenten ingezet door de politie Haaglanden waaronder 275 ME-ers (5 pelotons) en 154 droppings-eenheden ('platte-pet').

Met het oog op mogelijke rellen had de burgemeester noodbevelen klaar laten maken.

Deze noodbevelen waren gericht op Feyenoord- en Ajaxsupporters die zich (buiten de 14 bussen om) in Den Haag lieten zien. Omdat eerder op dezelfde middag Feyenoord in en tegen Volendam speelde, hield de burgemeester rekening met Feyenoordsupporters die in Den Haag de confrontatie zouden zoeken met Ajaxsupporters. Tevens had de burgemeester een noodverordening gereed laten maken om in geval van grote wanorde direct te kunnen optreden. Bestuurlijke ophouding als eventueel in te zetten middel, is niet achter de hand gehouden.

De zondagochtend van de wedstrijd, om ongeveer 10 uur, hielden zich groepen ADO-supporters op in het centrum van de stad. Incidenten deden zich niet voor maar op verzoek van de politie schonken horecaondernemers op het Plein en aan de Grote Markt tot 14.00 uur geen alcohol (de wedstrijd zou om 14.30 uur beginnen). Medewerkers van ADO ontdekten dat er bevestigingsbouten van het hekwerk achter de Noordtribune waren afgedraaid. De politie is hierover geïnformeerd en het hek is vastgedraaid.

Tussen 13.00 en 14.00 uur arriveerden de bussen met spelers en Ajaxsupporters zonder problemen langs de 'nieuwe' route over het bruggetje bij de Moerweg. In het stadion roepen om 13.20 uur ADO-supporters "We gaan op Jodenjacht" en "Kankerjoden". Politiewaarnemers geven dit door aan burgemeester Deetman die besluit dat de wedstrijd niet zal aanvangen als dit gezang niet stopt. Zonder tussenkomst van de speaker of de jingle stopt het na enige tijd. Tijdens de wedstrijd pogen kleine groepen ADO-supporters enkele malen kwetsende spreekkoren, waaronder "Hamas, Hamas, alle Joden aan het gas", aan te vangen zonder resultaat. Meermalen, ook zonder dat er sprake was van kwetsende spreekkoren, wordt tijdens de wedstrijd de jingle met oproep gedraaid. De wedstrijd is zonder incidenten verlopen.

Tien minuten voor het einde van de wedstrijd, om 16.15 uur, verlieten tientallen ADO-fans de Noordtribune en trokken het hekwerk, hetzelfde hekwerk dat die ochtend was gerepareerd, los. Acht agenten met honden, die opgesteld stonden tussen dit hek en de route richting bruggetje Moerweg, joegen de supporters richting entree Noordtribune.

Kort daarna, om 16.28 uur raakten agenten met de 'platte pet' in het nauw bij de entree van de Noordtribune. Er werd door 20 tot 30 ADO-supporters met stenen gegooid naar deze agenten. Daarop hebben 12 paarden over het plein gechargeerd richting Veluweplein en tegelijk heeft een peloton ME, komend vanachter de Noordtribune, een charge uitgevoerd om de agenten te ontzetten. Om 16.37 uur was de situatie hier onder controle. In en rond het stadion hebben zich geen verdere ongeregelde heden voorgedaan, zij het dat om 16.33 uur een aantal Ajaxsupporters kort en vergeefs gepoogd heeft een hek op de Oosttribune te vernielen.

Om 16.45 uur zijn de bussen met Ajaxsupporters via de Moerweg vertrokken. De politie had de cruciale kruispunten in de nabijheid afgezet en via een route die leidde door enkele woonwijken hebben de bussen zonder problemen Den Haag verlaten. Een zestal jeeps met in totaal 25 ME-ers van de politie Haaglanden begeleidde de 14 bussen met supporters. Dit als vervolg op het eerdere contact met de politie Kennemerland die behoefte aan versterking had.

De supportersbegeleiders van de politie Amsterdam-Amstelland die de bussen halverwege opvingen, wisten niet van deze tussendoor gemaakte afspraak. Niet alle operationeel betrokkenen en verantwoordelijken bij de verschillende korpsen waren identiek geïnformeerd.

Tegen 16.55 uur verzamelden zich groepen ADO-supporters op locaties waar de Ajaxbussen verwacht werden. De politie werd hier aangevallen en enkele stadsbussen en streekbussen werden bekogeld. De politie heeft tussen 16.55 en 17.40 uur meerdere malen gechargeerd. Bij deze rellen waren tussen de 100 en 200 mensen betrokken. Aanhoudingseenheden hebben hier 19 aanhoudingen verricht waarbij 16 personen een toegangsbewijs voor de wedstrijd op zak hadden.

Noodbevelen en noodverordening zijn op de wedstrijddag niet geactiveerd. Op basis van videobeelden van de politie zijn in de weken volgend op de wedstrijd nog eens 19 mensen aangehouden waarmee het totaal aantal aanhoudingen op 38 komt. Achtentwintig personen hebben inmiddels een stadionverbod opgelegd gekregen, 10 zaken zijn geseponéerd. Alle op de wedstrijddag aangehouden personen zijn volgens de lokale voetbalsnelrechtprocedure heengezonden met een dagvaarding en/of transactie. De procesverbalen zijn vervolgens binnen een week opgemaakt en enkele dagen daarna door het Openbaar Ministerie (OM) doorgespeeld naar de KNVB.

3.2.2 Beschouwingen, conclusies en aanbevelingen

3.2.2.1 De voorbereidingen

De voorbereiding van ADO, Ajax, OM, gemeente, welzijnswerk, supportersvereniging en politie op de wedstrijd ADO - Ajax zijn grondig en gedetailleerd geweest.

Op technisch vlak heeft ADO vele verbeteringen in en om het stadion doorgevoerd waardoor een confrontatie tussen verschillende supportergroepen nagenoeg uitgesloten is. Kwaliteit van bewaking, segregatie en scheidingshekken zijn aanzienlijk verbeterd waarmee pogingen van kwaadwillende supporters die het gevecht met de supporters van de tegenpartij zoeken, weinig kans maken. De sabotage van het oostelijke hek achter de Noordtribune wijst erop dat delen van de supporters zich wel degelijk moeite hebben getroost de confrontatie met Ajaxsupporters te creëren. Tegelijk was dit het laatste zwakke hekwerk in en om het stadion. Kort na de wedstrijd heeft ADO ook dit hekwerk laten vernieuwen.

Op sociaal vlak heeft de club, in samenwerking met supportersvereniging, welzijnswerk en politie, ook een stevig preventief beleid ontwikkeld. Verschillende partijen communiceren regelmatig met elkaar en werken samen om de sfeer in het stadion positief te beïnvloeden. De verschillende partners in het publieksbureau spreken elkaar vroegtijdig aan, met als gezamenlijk doel het voorkómen en beheersen van schadelijke acties van reizende supporters. De aanpak vooraf van kwetsende spreekkoren was hierdoor mogelijk. Inzet van toeters, flyers en jingle hebben eraan mee gewerkt dat

kwetsende spreekkoren niet in voedzame bodem vielen.
Ook de gesprekken vooraf met de leiding van de club en de burgemeester hebben preventief gewerkt.

ADO - Ajax conclusie 1

Het geheel aan technische en sociaal preventieve activiteiten van club en partners, hebben een normaliserend effect gehad op het gedrag van ADO supporters tijdens de wedstrijd.

De voorbereidingen van gemeente, OM, club en politie zijn gebaseerd op gedetailleerde draaiboeken die op vele facetten nauw aansluiten bij het Beleidskader Bestrijding Voetbalvandalisme en Voetbalgeweld. Met name het beleid rond alcohol en spreekkoren wordt in Den Haag strikt toegepast.

ADO - Ajax conclusie 2

Gemeente, OM, club en politie hebben zich nauwgezet voorbereid op de wedstrijd en veel aandacht besteed aan de handhaving van de tolerantiegrenzen rond alcohol en spreekkoren.

3.2.2.2 De rellen, omvang en duur

De drie rellen rond het eind van de wedstrijd zijn te onderscheiden naar omvang en tijdsduur. Bij het vernielen van het hek waren ongeveer 40 personen, afkomstig uit het stadion, betrokken. Deze ongeregelde (gericht op een confrontatie met Ajaxsupporters) duurde 10 minuten. De ongeregelde bij de entree van Noord (gericht tegen de politie) duurde 8 minuten en hierbij waren 20 tot 30 mensen, afkomstig uit het stadion, betrokken. De derde rel, bij het Erasmusplein, duurde ruim drie kwartier en hierbij waren 100 tot 200 relschoppers betrokken (gericht tegen openbaar vervoer en politie). Een groot aantal personen onder de hier aangehouden relschoppers, bezat een kaartje voor de wedstrijd. Hoewel er door relschoppers wel geweld werd gehanteerd (stenen gooien naar bussen bijvoorbeeld) wijst het aantal van twee gewonden erop dat de confrontaties tussen politie en relschoppers niet zwaar gewelddadig waren.

ADO - Ajax conclusie 3

De drie rellen zijn voornamelijk gecreëerd door personen met een kaartje voor de wedstrijd op zak.

3.2.2.3 De politie-inzet

De inzet van de politie was omvangrijk. In hoofdstuk 2 zijn al enkele redenen aangegeven die ten grondslag liggen aan de omvang van de inzet van de politie. Samenvattend zijn dat de keuze om 'op zeker' te spelen, de strategie om de 'platte pet' en de ME los van elkaar ná elkaar in te zetten en tot slot de logistiek lastige ligging van het stadion. In algemene zin hecht de burgemeester veel waarde aan de preventieve werking van de inzet van een ruime politiemacht. Ook de wens van de burgemeester om daadwerkelijk te kunnen ingrijpen wanneer het nodig mocht zijn (normen stellen én handhaven), speelt een rol bij de keuze voor een omvangrijke inzet van politie. Als extra complicatie was er - naast de reeds genoemde lastige ligging van het

stadion tussen woonwijken midden in de stad - de dreiging van een confrontatie *in* Den Haag van los reizende Feyenoordsupporters met de Ajaxsupporters.

Op deze plaats worden enkele opmerkingen gemaakt over de omvang van de politie-inzet in relatie met andere clubs en steden alsmede in relatie met de preventieve activiteiten. Ook worden enkele noties gewijd aan de feitelijke actieve inzet (naast de preventieve uitstraling) van de politie zoals deze opgeroepen was.

3.2.2.4 Politie-inzet in relatie met andere clubs en thuiswedstrijden

Met de rentree van ADO in de eredivisie, is de politie-inzet in Den Haag met een factor 2,5 toegenomen van 1087 vorig jaar in de eerste divisie tot 2707 uur gemiddelde inzet per thuiswedstrijd nu. Ter vergelijking de gemiddelde politie-inzet in bruto-uren bij alle clubs uit de eredivisie tijdens de eerste helft van het seizoen 2003-2004

Politie Haaglanden meldt dat door interne administratieve afrondingen de feitelijke inzet lager ligt dan de opgegeven aantallen uren.

Tabel 3.1 Gemiddelde politie-inzet in bruto-uren

Clubs	Uren
ADO Den Haag	2707
AZ	241
Ajax	796
FC Groningen	685
FC Twente	693
FC Utrecht	285
FC Volendam	594
FC Zwolle	487
Feyenoord	1742
NAC	333
NEC	459
PSV	541
RBC	189
RKC Waalwijk	143
Roda JC	549
SC Heerenveen	347
Vitesse	522
Willem II	150

(Bron: CIV, waarbij de urenopgave afkomstig is van de politiekorpsen)

Een overzicht van de inzet van de politie Haaglanden bij de thuiswedstrijden van ADO van augustus 2003 tot en met december 2003. (Ook de uitwedstrijd tegen Feyenoord is opgenomen in verband met de hoge inzet om de treincombi te begeleiden)

Tabel 3.2 Inzet politie Haaglanden

Wedstrijd	Aantal agenten	Risico hoog/midden/laag
ADO-Utrecht	466 agenten (4194 uur)	hoog
ADO-Volendam	111 agenten (999 uur)	laag
ADO-RBC	101 agenten (909 uur)	laag
ADO-PSV	370 agenten (3330 uur)	midden
ADO-NAC	349 agenten (3141 uur)	midden
ADO-Ajax	673 agenten (6057 uur)	hoog
ADO-Vitesse	289 agenten (2601 uur)	midden
Feyenoord-ADO	351 agenten (3159 uur)	
ADO-Willem II	158 agenten (1422 uur)	laag

(Bron: Politie Haaglanden)

De cijfers geven aan dat de politie Haaglanden structureel meer politie inzet dan bij andere korpsen de gewoonte is. Hierbij dient opgemerkt te worden dat zich onder de thuiswedstrijden uit de tweede competitiehelft slechts één wedstrijd met een hoog risico bevindt (tegen Feyenoord).

Hoe ligt nu de relatie tussen de opgeroepen politie-agenten en hun daadwerkelijk actief optreden rond de wedstrijd ADO - Ajax?

De aandacht gaat hierbij specifiek uit naar de betrokkenheid van de vijf pelotons ME (275 agenten) bij het bestrijden van de ongeregeldeheden. Bij de eerste ongeregeldeheid, het vernielen van het hek achter de Noordtribune, hebben acht hondengeleiders de rust hersteld. Twee pelotons ME waren wel nabij om eventueel op te treden en verder relschoppen te ontmoedigen maar hebben niet gechoorgeerd. Bij de tweede ongeregeldeheid, bij de entree van Noord, heeft één peloton een charge uitgevoerd en hebben 12 paarden met één beweging over het plein de rust hersteld. Bij de ongeregeldeheden rond het Erasmusplein is een waterwerper ingezet en heeft anderhalf peloton enkele charges uitgevoerd.

Omdat de rellen elkaar niet overlaptten, daarvoor was het aantal relschoppers te gering, is nooit meer dan anderhalf peloton op één moment actief geweest. Eén peloton heeft de gehele middag in het stadion gezeten om het uitvak af te schermen en het creëren van confrontaties te ontmoedigen. Dit peloton is niet betrokken geweest bij charges. Een half peloton (sectie) heeft met jeeps de supportersbussen van Ajax begeleid tot aan de Arena, min of meer op weg naar Kennemerland wanneer bijstand daar alsnog nodig zou zijn. Deze sectie is, zonder te hebben hoeven optreden, weer naar Den Haag teruggekeerd. De overige twee pelotons ME waren in de buurt voor het geval hun inzet nodig zou blijken te zijn.

Naast de ruime aanwezigheid van ME-ers kan gesteld worden dat de drop-pingseenheden hun functionaliteit ten dele verloren vanaf het moment dat de ongeregeldeheden uitbraken. De gefaseerde aanpak liet immers niet toe dat deze agenten zich gingen 'omhangen' als ME-ers.

ADO - Ajax conclusie 4

De politie-inzet was ruim in vergelijking tot de politie-inzet van andere korpsen bij risicowedstrijden. Behoudens de preventieve uitstraling door aanwezigheid, is een deel van de politie niet in actie hoeven komen.

ADO - Ajax conclusie 5

De gefaseerde aanpak, waarbij de ME apart wordt ingezet ná agenten met de platte pet, 'kost' veel inzet.

ADO - Ajax aanbeveling 1

In het licht van de in het beleidskader Bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld 2003 (pagina 39) opgenomen doelstelling de inzet van politie te laten dalen, is een heroriëntatie op de benodigde politie-inzet in relatie tot het effectiever inzetten van agenten in verschillende 'rollen', wenselijk.

3.2.2.5 Politie-inzet in relatie met preventieve maatregelen

Gezien het pakket aan preventieve maatregelen, zowel technisch als sociaal, dat ADO, politie, supportersvereniging en lokaal welzijnswerk had ingezet, kan de vraag gesteld worden of de inzet aan de repressieve kant niet minder had gekund. Supportersscheiding was immers goed geregeld en ook waren grote groepen supporters actief betrokken bij het voorkómen van rellen.

ADO - Ajax aanbeveling 2

Gezien de doelstelling de politie-inzet te laten dalen, is een heroriëntatie op de benodigde politie-inzet in relatie tot de preventieve maatregelen wenselijk.

3.2.2.6 Aanhoudingen

Tot slot kan worden gesteld dat het aantal aanhoudingen (38) redelijk hoog is. Dit is het resultaat van de inzet van de aanhoudingseenheden op de dag zelf en de aanhoudingen die later konden worden verricht op basis van opnames van de twee videowagens. Ook het justitieel vervolg op de aanhoudingen is effectief, alsmede het snelle opleggen van de stadionverboden (28 stuks).

3.3 Audit Jong Ajax - Jong Feyenoord d.d. 15 april 2004

3.3.1 Beschrijving incident

Doorgaans bezoeken 300 tot 1000 toeschouwers wedstrijden van Jong Ajax, voor de begeleiding zijn dan vier stewards aanwezig. De politie is gewoonlijk afwezig. De voorbereiding van de wedstrijd tegen Jong Feyenoord is besproken in drie reguliere overleggen. Er kwam geen informatie naar voren die wees op een serieuze geweldsdreiging vanuit de kringen van Ajaxsupporters. Wel kwam in een overleg aan de orde dat er enige spanning en frustratie onder groepen Ajaxsupporters heerste als gevolg van de wedstrijd Feyenoord - Ajax die op zondag 11 april gespeeld was. Om de volgende redenen is toen besloten extra veiligheidsmaatregelen te treffen voor de wedstrijd van donderdag 15 april:

- 1 Wedstrijden tegen Feyenoord kennen altijd een zeker risico;
- 2 Het was een sleutelwedstrijd in de strijd om het kampioenschap;
- 3 Geruchten op internet over dreigingen rond de Amstel Cup Beloftenfinale;
- 4 Er was spanning naar aanleiding van een spandoek en een banner van Ajaxfans die op 11 april niet werden toegelaten in De Kuip;

- 5 Er was spanning naar aanleiding van vuurwerk dat, met toestemming van Feyenoord, door Feyenoordfans op 11 april in De Kuip werd ontstoken.

Naar aanleiding van de vijf genoemde factoren en de daarmee verband houdende grotere toestroom van toeschouwers dan normaal, besloot Ajax op 13 april om 22 stewards (in plaats van de eerder afgesproken acht) in te zetten. De politie besloot tot inzet van zes mensen waaronder vijf supportersbegeleiders die vast aan wedstrijden van Ajax gekoppeld zijn. Daarnaast kon de commandant van dit team assistentie inroepen van een twaalfstal agenten die de avond in verband met koopavond, aanwezig waren in het nabijgelegen winkelcentrum De Amsterdamse Poort.

Het parkeerterrein stond voor de wedstrijd al vol en mensen zetten hun auto's kriskras in de berm langs de weg. De commandant van politie ter plekke beoordeelde de situatie als gevaarlijk omdat de nood- en hulpdiensten geen vrije doorgang meer hadden. Auto's zijn bekeurd en uit de weg gesleept.

Voor de wedstrijd is de cameraploeg van TV Rijnmond van de hoofdtribune gehaald en later van het terrein begeleid omdat Ajaxsupporters dreigende taal uitsloegen naar hen.

Vóór aanvang van de wedstrijd stelden fans van vak 410 zich in een lange keten op achter de korte oostzijde, van hoekvlag tot hoekvlag, en staken ongeveer dertig brandende lichtfakkels in de lucht. Ook werd er knalvuurwerk afgestoken en op het – dan nog lege – veld gegooid. Hiertegen is niet opgetreden. Tijdens de wedstrijd werden de Feyenoordspelers kwetsend toegezongen en werden er voorwerpen naar hen gegooid. Ook hiertegen is niet opgetreden. De wedstrijd kende verder een rustig verloop, de sfeer rond het veld werd wisselend ervaren: van bedreigend voor Feyenoordspelers tot sfeervol of normaal.

Direct na de wedstrijd kwamen circa 70 supporters het veld op lopen. Zij liepen richting middencirkel waar spelers en trainers elkaar de handen schudden. Precies 30 seconden na het laatste fluitsignaal, de eerste supporters hebben de Ajaxspelers bereikt en schudden handen, legt een persoon op de zittribune een pet over de lens van de camera van AT5. Ook een fotograaf die ten noorden van passage E aan de achterlijn stond, werd door supporters opgedragen te stoppen met fotograferen.

Fotomateriaal wijst uit dat zeven personen, op ééntje na, hun gezichten afgedekt hebben met capuchons, niet applaudiseren. Deze laatste groep benadert de spelers en begeleiders die zich daar ophouden in de rug. Hier mengen beide groepen supporters zich met de spelers en worden Feyenoorders geslagen, onder andere met een fles, zo geven videobeelden aan. De daders zijn niet herkenbaar in beeld gekomen. Direct rennen politieagenten en stewards te hulp en ook Ajaxspelers schermen Feyenoordspelers af van supporters.

In de afgeschermd passage tussen veld en kleedkamers bevinden zich intussen toch supporters. Een aantal Feyenoordspelers geeft aan ook hier geslagen te zijn. Het slaan, schoppen en dreigen op het veld duurde 30 seconden. Daarna was het rustig. Een Feyenoordspeler lag buiten bewustzijn in de gang naar de kleedkamer. Hij is voor onderzoek naar het ziekenhuis gebracht waar een hersenschudding en kneuzingen aan het bovenlijf zijn geconstateerd. De overige Feyenoordspelers bleven enige tijd in de kleedkamer. Na de ongeregelde heden is de kantine ontruimd en werd iedereen die nog aanwezig was op De Toekomst, verzocht te vertrekken. Rond half tien is de spelersbus van Feyenoord vertrokken onder begeleiding van de politieagenten die eerder het verkeer regelden. Er zijn geen aanhoudingen verricht.

De recherche is een politieonderzoek gestart en heeft via Opsporing Verzocht getuigen opgeroepen. De politie heeft 48 personen gehoord. Op basis van onderzoek zijn twee mensen aangehouden en justitieel vervolgd. Het Openbaar Ministerie heeft hen voor een stadionverbod aangemeld bij de KNVB en de KNVB heeft hen een landelijk stadionverbod van vier jaar opgelegd. De recherche heeft te weinig bewijslast en er zijn te weinig getuigenverklaringen om meer mensen aan te kunnen houden.

Ajax heeft excuses aangeboden en op directieniveau hebben Feyenoord en Ajax in de twee weken na het incident nieuwe werkafspraken gemaakt waarmee beleid ten aanzien van vuurwerk en spandoeken wordt afgestemd. Tevens is afgesproken dat zij de wedstrijden tussen Jong Ajax en Jong Feyenoord voortaan afwikkelen in de Arena en de Kuip. Ajax heeft intern afgesproken door middel van een bord kenbaar te maken dat ook wedstrijden op De Toekomst vallen onder de standaardvoorwaarden van de KNVB. Ten aanzien van stadionverboden voert Ajax in mei gesprekken met vier supporters die op De Toekomst het veld hebben betreden en waarvan de identiteit bekend is. De intentie is dat deze supporters een stadionverbod zullen krijgen. Ajax verklaart verder geen namen te hebben van andere supporters die het veld hebben betreden. Met politie, justitie, gemeente Amsterdam en eventueel de gemeente Ouderamstel (sportpark De Toekomst ligt op het grondgebied van die gemeente) tracht Ajax een formele weg te vinden om de namen overhandigd te krijgen van personen die op het veld hebben gestaan en die reeds gehoord zijn door de politie. De tuchtcommissie van de KNVB heeft op 13 mei besloten Ajax te beboeten met € 30.000 en heeft tevens uitgesproken dat Jong Ajax de eerste drie thuiswedstrijden zonder publiek moet spelen.

3.3.2 Beschouwingen, conclusies en aanbevelingen

3.3.2.1 Het incident

Het geweld na afloop van de wedstrijd Jong Ajax - Jong Feyenoord tegen spelers en de trainer van Jong Feyenoord lijkt geen groots opgezette actie, maar wel gepland en uitgevoerd door een kleine kern Ajaxsupporters. Het was een onverwachte, korte, heftige, gewelddadige aanval. Deze groep, van een kleine tien mensen, veelal het gelaat bedekt met capuchons, kon toeslaan door de onoverzichtelijke situatie die ontstond toen een grote groep supporters, onder andere van het vak 410, ongehinderd het veld op kon lopen.

Meerdere Jong Feyenoordspelers en de trainer werden bedreigd en raakten gewond. Eén Jong Feyenoordspeler moest in het ziekenhuis worden behandeld.

3.3.2.2 De voorbereiding

- De formele toetsing
De wedstrijden in de Beloften Competitie vallen onder de reglementen van het Betaalde Voetbal van de KNVB. Materieel accepteert de KNVB dat deze competitie grotendeels als amateurwedstrijden worden afgewikkeld, formeel is het Handboek Veiligheid van kracht.
Wanneer de voorbereiding van de wedstrijd Jong Ajax tegen Jong Feyenoord, wordt getoetst aan deze voorwaarden en voorschriften die de KNVB oplegt, vertoont de voorbereiding vele gebreken.

De voorwaarden veiligheidsbeleid (zoals opgenomen in het Handboek Veiligheid van de KNVB, dat een verdieping is van het Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld), stelt eisen waar de accommodatie aan moet voldoen. Het is aan de club zelf om te kiezen in welke accommodatie de wedstrijden gespeeld worden. De meeste belofteams spelen in de stadions van de clubs.

De hoofdlijnen:

- het speelveld moet zijn afgescheiden van de tribunes;
- er mogen alleen zitplaatsen zijn;
- het stadion moet zijn verdeeld in sectoren met een apart vak voor bezoekers;
- er moet een commandokamer zijn;
- reglementen moeten zijn opgehangen.

De Toekomst voldoet aan geen van deze eisen. Overigens laat de KNVB controle van dit terrein achterwege, terwijl de genoemde voorwaarden wel een jaarlijkse controle door een auditor van de KNVB opleggen.

De voorschriften wedstrijdorganisatie (ook opgenomen in het Handboek Veiligheid) stelt eisen aan orde en veiligheid:

- kaartverkoop en -controle moeten geregeld;
- vooroverleggen gehouden;
- er is een verbod op het betreden van het speelveld;
- flessen zijn verboden;
- vuurwerk is verboden;
- spreekkoren moeten bestreden.

Bij de wedstrijd zijn deze voorschriften niet in acht genomen door Ajax, uitgezonderd de vooroverleggen.

Wedstrijden van Jong Ajax volgens de eisen van het Handboek Veiligheid organiseren, is niet mogelijk op sportpark De Toekomst.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 1

Sportpark De Toekomst voldoet niet aan de eisen die zijn gesteld in het Handboek Veiligheid voor wedstrijden in het kader van Betaald Voetbal. Ajax wist dit en de KNVB heeft de eisen niet getoetst.

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 1

Jong Ajax speelt voortaan zijn wedstrijden in De Arena, een locatie die wel voldoet aan de eisen van het Handboek Veiligheid.

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 2

De KNVB geeft aan welke reglementen expliciet van toepassing zijn voor de Beloften Competitie en voert hierover controle uit.

- De materiële toetsing
Los van de formele toetsing is het goed stil te staan bij de feitelijke voorbereiding, de gemaakte inschattingen en de maatregelen die daar weer uit volgden.
In de aanloop naar de wedstrijd waren er duidelijk signalen die wezen op een verhoogd spanningsveld. Politie en Ajax waren op de hoogte van ge-

voelens van frustratie onder delen van het publiek; supporters die normaal naar het eerste van Ajax gaan. Onder bezoekers van vak 410, met name het sfeerteam, broeide het voor de wedstrijd en bestonden er plannen om met vuurwerk een 'ludieke' actie te houden bij Jong Ajax. Feyenoordsupporters hadden de zondag ervoor in De Kuip een linie met lichtfakkels mogen opstellen langs het veld, iets dergelijks wilden zij nu ook doen. Vanuit de leiding van Ajax is dat vooraf expliciet verboden. Daarnaast was deze groep supporters geprikkeld door het verbod (in verband met het te laat aanleveren van informatie over brandveiligheid) op een Ajax-banner en -spandoek in de Kuip. Zeker omdat een spandoek en provocerende attributen van Feyenoordsupporters wel werden toegelaten.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 2

Het toestaan van vuurwerk bij de ene wedstrijd en verbieden bij de andere, wekt extra spanning op bij supporters.

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 3

Alle clubs trekken één lijn in hun beleid ten aanzien van vuurwerk en spandoeken en komen deze afspraken ook na. Het Handboek Veiligheid (artikelen 25 en 27 van de voorschriften wedstrijdorganisatie) geeft hieromtrent duidelijk richtlijnen.

Ajax en de politie trokken in de voorbereiding, de dinsdag direct na de wedstrijd Feyenoord - Ajax, de conclusie dat er reden was om extra maatregelen te treffen. De genoemde spanning, opgeteld bij de standaardraliteit met Feyenoord en het feit dat deze wedstrijd van belang was voor het kampioenschap, werden terecht als zorgwekkend ingeschat. Ook werden er veel meer supporters dan gebruikelijk verwacht. De voornaamste zorg betrof echter de komst van Feyenoordsupporters. De dreiging die in de lucht hing was de confrontatie tussen Ajax- en Feyenoordsupporters.

Toen op de speeldag duidelijk werd dat er geen Feyenoordsupporters zouden komen, althans geen groep harde kernsupporters, was de dreiging in de ogen van Ajax en politie geweken. Ajax en de politie hebben zich onvoldoende afgevraagd of ook bij afwezigheid van Feyenoordsupporters de spanning onder de Ajaxaanhang tot ongeregelde heden zou kunnen leiden,

Twee conclusies kunnen nu getrokken worden:

- Ten eerste zou het gezien de bekende informatie vooraf, raadzaam zijn geweest de wedstrijd niet op De Toekomst te spelen maar te verplaatsen naar de Arena. Naast het feit dat de dreigende confrontatie met Rotterdamse supporters in dat geval beteugeld zou kunnen worden, zouden de spanningen onder de Ajaxsupporters dan ook niet tot een vrije toegang tot veld en spelers hebben kunnen leiden. Van enige afstand kijkend naar de wijze van organisatie van Feyenoord - Ajax op zondag en Jong Ajax - Jong Feyenoord op donderdag, zitten de verschillen hem vooral in het gebrek aan veiligheidsmaatregelen in Amsterdam. De spelers zijn ten dele dezelfde, de supportersaanhang ook, de animositeit en spanning vooraf is beide keren heftig, alleen worden op zondag de supporters onderling én van de spelers gescheiden terwijl op donderdag iedereen op een open terrein wordt toegelaten.
- Ten tweede is door Ajax en de politie onderschat dat voetbalgeweld ook mogelijk is zonder confrontatie tussen verschillende supportersgroepen.

Teveel is de risico-inschatting gekoppeld aan de komst van Feyenoord-supporters. Het risico dat spanning onder Ajaxsupporters zich zou ontladen tegenover andere vertegenwoordigers van Feyenoord – in casu de spelers – is niet reëel ingeschat. Het zou te makkelijk en ook onjuist zijn, om achteraf te zeggen dat het gewelddadige incident voorspelbaar was. Daar wezen de signalen vooraf niet concreet op. Wel was bekend dat er risicosupporters aanwezig zouden zijn, en dat in verband daarmee een spanningsvolle wedstrijd tegen Feyenoord afwikkelen op een open terrein, risico's met zich meebrengt. De genomen extra maatregelen (zeven agenten, bredere corridor, 22 stewards) zijn weliswaar een veelvoud van de normale inzet, maar zijn desondanks onvoldoende om adequaat te kunnen optreden wanneer (groepen) supporters zich daadwerkelijk zouden gaan misdragen op een open terrein.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 3

Gezien de spanning onder supporters, het belang van de wedstrijd en de animositeit tussen beide clubs, had op dinsdag beter besloten kunnen worden de wedstrijd te verplaatsen naar De Arena om risico's te minimaliseren.

Op dit punt staan we kort stil bij de mate waarin politie en Ajax in staat hadden moeten zijn te voorzien wat zich zou afspelen rond de wedstrijd. Hiervoor is een adequate informatiepositie nodig. Uit de vooroverleggen blijkt dat zowel Ajax als de politie (inclusief de RID) informatie hadden over de spanningen en de plannen voor 'ludieke' acties, maar geen aanwijzingen hadden over plannen voor geweldpleging tegen Feyenoordspelers. De gang van zaken rond het geweldincident heeft er alle schijn van dat er enige voorbereiding aan ten grondslag lag, maar dit is niet vastgesteld. Naar onze inschatting heeft deze voorbereiding zich onder een zeer kleine groep afgespeeld, vermoedelijk pas tijdens de wedstrijd. Het beletten van het maken van opnamen door AT5 en een fotojournalist op het moment dat supporters het veld betreden, kan 'in overleg' met de daders hebben plaatsgevonden maar kan evengoed een 'collegiale reflex' zijn om te voorkomen dat supporters op basis van dergelijke beelden later een stadionverbod krijgen in verband met het lopen op het veld. De verschrikte reacties bij andere supporters op het veld, wijst erop dat niet alle supporters op het veld betrokken waren bij het incident. Vermoedelijk betrof het een kleine groep (de recherche denkt aan vier tot zeven personen) die 'profiterend' van de aanwezigheid van andere supporters op het veld, overging tot een korte, felle, agressieve geweldactie. Achteraf kan niet worden vastgesteld dat, gezien informatievergaring door politie en Ajax vooraf, het concrete geweldincident voorspelbaar zou zijn geweest.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 4

Politie en Ajax hebben zich voldoende ingespannen om vooraf informatie over eventuele plannen onder Ajaxsupporters te vergaren. Aanwijzingen over het voorbereiden van het geweldincident, waren er niet.

3.3.2.3 De wedstrijddag

Voor en tijdens de wedstrijd op 15 april, waren er meerdere signalen die aanleiding hadden kunnen zijn voor Ajax en voor de politie om te komen tot een herwaardering van de risico's en vervolgens aanvullende maatregelen te treffen:

- 1 Medewerkers van TV-Rijnmond werden door supporters bedreigd;
- 2 Supporters namen drank mee het terrein op, waaronder bier in flessen;
- 3 Supporters namen grote hoeveelheden vuurwerk mee het terrein op;
- 4 Supporters staken vuurwerk af, zeker 30 fakkels en ook knalvuurwerk;
- 5 In de kantine sloot de barman tijdelijk de tap vanwege enkele ruziema-
kers;
- 6 De keeper van Feyenoord kon niet zelf de bal achter de achterlijn van-
daan halen;
- 7 Supporters beledigden spelers van Feyenoord met kwetsende spreekko-
ren;
- 8 Supporters spuugden naar Feyenoordspelers, vooral naar Van Persie;
- 9 Supporters gooiden voorwerpen als munten en bierdoppen naar spelers
van Feyenoord.

Bij 1) Het feit dat twee Rotterdamse journalisten het werken vooraf werd belet, heeft niet geleid tot actie van politie of stewards richting supporters. Wel waren zij de TV-ploeg behulpzaam bij het veranderen van plek en later bij het vertrek, maar zij beoordeelden het gedrag van de Ajaxsupporters niet als verontrustend.

Bij 2) Artikel 6.2 van de Standaardvoorwaarden KNVB verbiedt het meene-
men van alcohol, artikel 7.1 het bezitten van flessen. Hiertegen werd niet
opgetreden.

Bij 3 en 4) Artikel 7.2 verbiedt het voorhanden hebben en/of ontsteken van
vuurwerk. Hiertegen is nauwelijks opgetreden.

Bij 5) Op zich was dit een geïsoleerd incident maar het illustreert wel de
grimmige sfeer.

Bij 6) De keeper zelf maakte er geen punt van. Steward en keeper achtten
het normaal en losten het 'speels' op.

Bij 7) Naast onschuldige, soms komische spreekkoren, klonken regelmatig
beledigende teksten. Artikel 7.5 van de Standaardvoorwaarden KNVB ver-
biedt dit. Hiertegen is niet opgetreden. Ook is niet gepoogd “aanstichters
van ongewenste spreekkoren op te sporen”, zoals beleidsuitgangspunt d) uit
de *Richtlijn bestrijding verbaal geweld* voorschrijft.

Bij 8 en 9) Verboden volgens artikel 7.3 uit de Standaardvoorwaarden. Ook
hiertegen is niet opgetreden. Het roepen, spugen en gooien was geen inci-
dent maar deed zich regelmatig gedurende de gehele wedstrijd voor. De
scheidsrechter heeft zich wel gekwetend van zijn taak om te toetsen of spe-
lers nog naar behoren konden functioneren. Tijdens de wedstrijd heeft hij
Van Persie gevraagd of deze last had van het publiek en in de rust heeft hij
beide elftallen dezelfde vraag gesteld. Beide keren verklaarden spelers
geen hinder te hebben.

Deze gebeurtenissen en gedragingen illustreren de stemming die door veel
getuigen als grimmig, beledigend maar niet direct als bedreigend werd erva-
ren. Ajax (aanwezig waren naast de stewards en het hoofd van de stewards
ook de beheerder van De Toekomst en de directeur van Ajax) én politie (on-
der leiding van de commandant van de supportersbegeleiders) zagen geen
aanleiding om extra maatregelen te treffen, ondanks dit grimmige karakter
en de grote hoeveelheid publiek waaronder ook supporters van F-side en
vak 410.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 5

Op basis van de wanordelijkheden en overtredingen voor en tijdens de wedstrijd, hadden Ajax en de politie moeten overwegen om aanvullende maatregelen te treffen.

De volgende vragen doen zich nu voor: waarom zijn er geen maatregelen getroffen? En: welke maatregelen hadden getroffen kunnen worden? Opvallend is dat alle professionele gesprekspartners die tevens gewend zijn (uit)wedstrijden van Ajax te bezoeken, de sfeer als 'normaal' beschrijven. Ook de scheidsrechter verklaarde het een gewone wedstrijd te vinden met een normale sfeer. Spugen, schelden, gooien is door hen óf niet waargenomen, óf wordt als vast onderdeel van het publieksgedrag gezien. Sommige functionarissen voegen hier aan toe dat zij het 'helaas normaal' zijn gaan vinden, anderen vonden de stemming daarentegen prima. Alle andere getuigen die het auditteam gesproken heeft, beoordeelden de sfeer als beledigend, stuitend en grimmig. Daadwerkelijk bedreigend vonden ook zij de sfeer niet, alleen verbaasden zij zich over zoveel verbaal geweld en onbeschoft gedrag. De videobeelden (met geluidsopnamen) die het auditteam heeft bestudeerd bevestigen dit laatste beeld.

Dat er niet is opgetreden tegen vuurwerk, drankgebruik, flessen langs het veld, het bedreigen van journalisten, gooien met munten, doppen en bier en beledigende spreekwoorden, kent drie redenen:

- 1 Er waren geen Feyenoordsupporters gekomen *dus* was er geen reden meer om op te treden;
- 2 Politie en Ajax accepteerden wangedrag omdat zij het bij de losse stemming rond een open veld vonden passen;
- 3 Optreden tegen vuurwerk en spreekwoorden, zou wellicht voor een escalatie en confrontatie hebben gezorgd; politie en Ajax verwachtten geen problemen en lieten het daarom op zijn beloop. De gangbare tolerantiegrenzen uit het beleidskader voetbalvandalisme verdwenen daarmee uit het zicht. Zij concentreerden zich vooral op de passage waar de spelers na de wedstrijd door moesten op weg naar de kleedkamer.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 6

Politie en Ajax hebben om eigen redenen en op eigen gezag nagelaten in te grijpen tegen overtreders van wetten en regels.

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 4

Politie en club grijpen in principe altijd in bij overtredingen van de wet, respectievelijk afspraken zoals vastgelegd in Beleidskader en Handboek Veiligheid.

En zo ontstond een atmosfeer waarin optreden tegen normoverschrijdend gedrag ver te zoeken was. Een sfeer die insiders kennen uit het uitvak bij een risicowedstrijd. Er heerste volgens hen geen directe dreiging. In deze setting bereidden de supporters van vak 410 zich voor om na het laatste fluitsignaal het veld te betreden. Om de spelers te feliciteren maar vooral omdat het nu kón. Niemand heeft ze die dag een strobreed in de weg gelegd dus ontsteken ze de fakkels en lopen richting Ajaxspelers. Daarmee dekking gevend aan gewelddadige supporters die 'hun kans schoon zien' en kort en hevig Feyenoorders slaan.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 7

De uitbarsting van geweld kon mede plaats vinden omdat er niet of nauwelijks werd opgetreden tegen normoverschrijdend gedrag.

De meest voor de hand liggende maatregel die getroffen had kunnen worden, betreft het stellen en handhaven van normen, zoals reeds verwoord in aanbeveling 4. De politie treedt met name op bij het passeren van wettelijke grenzen, maar daaraan vooraf worden grenzen van fatsoen en betamelijkheid overtreden. Het is en blijft altijd ieders persoonlijke verantwoordelijkheid, inclusief de spelers, om deze grenzen te stellen door antwoord te geven op de vraag: wat accepteert je wel of niet? Primair ligt echter de verantwoordelijkheid bij de organiserende club, Ajax dus, om grenzen voor acceptabel gedrag te formuleren en te handhaven. Het auditteam beseft dat dit advies makkelijker gegeven is dan uitgevoerd. Immers, waar gaan emotionele aansporingen over in onacceptabel gedrag? Het feit dat het formuleren van grenzen lastig is, mag echter geen reden zijn om vaststellen en handhaven van gedragsnormen achterwege te laten. Bovendien zijn de afspraken duidelijk: 'BVO's en supportersverenigingen zijn verantwoordelijk voor het duidelijk stellen van tolerantiegrenzen.' (Richtlijn bestrijding verbaal geweld, Handboek Veiligheid KNVB, pagina 34). En: 'BVO (...) dient voor de wedstrijd duidelijkheid te geven bij welke spreekkoren ingegrepen wordt' (Beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld, pagina 53).

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 5

BVO's en supportersverenigingen nemen het initiatief om duidelijke gedragsnormen te formuleren die de BVO's vervolgens ook zullen handhaven.

De vervolgvraag luidt: welke maatregelen hadden getroffen kunnen worden nu handhaving van normen niet of nauwelijks plaats vond? De inzet van extra politie, zichtbaar aan de rand van het veld als signaal naar supporters die wellicht het veld wilden betreden, zou een preventief effect hebben gehad. Er waren twaalf agenten buiten het sportpark actief met het verkeer en die zouden, nadat het sportpark in de tweede helft weer bereikbaar was, op het terrein een dergelijk preventieve rol kunnen vervullen. Extra politiemensen hadden via de chef operationele zaken (die telefonisch bereikbaar was) opgeroepen kunnen worden. Niet zozeer de ME want er was geen sprake van geweld of directe geweldsdreiging tijdens de wedstrijd. Wel in totaal 20-25 extra agenten met de platte pet die de rand van het veld in de gaten zouden kunnen houden. Met die maatregel had aan het eind van de wedstrijd voorkomen kunnen worden dat supporters het veld opliepen. En had voorkomen kunnen worden dat de spelers en trainer van Feyenoord geslagen, geschopt en bedreigd zouden worden.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 8

De politie had, in overleg met Ajax, tijdens de wedstrijd versterking moeten aanvragen om de risico's van escalatie en confrontatie te kunnen beperken. Sfeer en gebeurtenissen tijdens de wedstrijd gaven daar aanleiding toe.

3.3.2.4 Het vervolg

Omdat er weinig beeldmateriaal is, kost het de politie veel moeite daders te identificeren. Ajax zelf kan ook slechts in een beperkt aantal gevallen personen op het veld identificeren. Zij hebben dit gedaan door foto's uit hun eigen supportersbestand te koppelen aan foto's van personen die op het veld aanwezig waren. De politie heeft echter wel 48 mensen gehoord waaronder een aantal supporters die op het veld hebben gestaan. De huidige Wet Politieregisters biedt te weinig ruimte om gegevens van personen die niet verdacht worden van strafbare feiten aan Ajax door te geven. Voor de effectiviteit van de dadergerichte aanpak door de ketenpartners is het echter wel gewenst dat de namen van deze personen via Ajax aan de KNVB worden gemeld zodat ze stadionverboden kunnen worden opgelegd.

Jong Ajax - Jong Feyenoord conclusie 9

Overhandiging van namen van gehoorde personen die op het veld hebben gestaan maar strafrechtelijk niet vervolgd worden, door de politie aan Ajax, is juridisch lastig.

Jong Ajax - Jong Feyenoord aanbeveling 6

Uitwisseling van persoonsgegevens tussen de ketenpartners op zo'n wijze dat elke partner op kan treden tegen overtredders, is gewenst.

Het feit dat Ajax en Feyenoord enkele weken na het incident onderling afstemmingsafspraken hebben gemaakt rond spandoeken en vuurwerk en tevens over het spelen van de toekomstige onderlinge wedstrijden in de stadions, is toe te juichen.

3.4 Audit 4-tal incidenten vrij reizende supporters

3.4.1 Beschrijving incidenten

Een incident bij Groningen - Feyenoord, een incident bij Sparta - Heracles, een incident bij Vitesse - Heerenveen en een incident bij Ajax - N.E.C. vormden ieder voor zich geen reden om een onderzoek in te stellen. Samen waren het wel vier incidenten met een opvallende overeenkomst: groepen vrij reizende supporters die onderweg ongeregeldeheden veroorzaken. Voor het auditteam was dit een reden om een meer algemeen onderzoek in te stellen. Wat was de aanleiding en de aard van deze incidenten? Worden de maatregelen uit het Beleidskader uitgevoerd en welke maatregelen kunnen worden genomen om herhaling te voorkomen?

De onderzoeken zijn niet als volledige audit uitgevoerd, maar meer kleinschalig en inventariserend, gericht op de gebeurtenissen rondom de ongeregeldeheden en de afwikkeling. Van ieder incident is een feitenreconstructie gemaakt, deze is getoetst bij de betrokkenen.

3.4.1.1 FC Groningen - Feyenoord, 2 november 2003

Een wedstrijd die voor dit seizoen ingedeeld was in de risicocategorie B: enig risico. Er gold geen combiregeling. Er waren 600 kaarten voor

Feyenoordsupporters beschikbaar. Deze kaarten zijn door Feyenoord aan uitkaarthouders verstrekt. Dit zijn trouwe supporters die op basis van veelvuldig meereizen en goed gedrag een speciale uitkaart (met pasfoto) bezitten. Op de wedstrijddag zelf waren er geen kaarten meer te koop.

Op basis van verkregen informatie hield de politie Rotterdam de dag voor de wedstrijd de harde kern supporters in de gaten. Op de dag van de wedstrijd worden zij gesignaleerd bij station Rotterdam Alexander door de spoorwegpolitie die dit meldt aan de Supportersbegeleiders van de politie Rotterdam. De supporters stappen op de trein naar Groningen, de politie onderneemt geen actie want de groep gedraagt zich normaal. Wel wordt het vertrek gemeld aan de politie in Groningen. Onderweg wordt de groep door de spoorwegpolitie in de gaten gehouden. De groep groeit aan tot circa 110 personen. De groep gedraagt zich steeds baldadiger: er wordt alcohol gedronken, gerookt, geblowd, geplast en gekotst en andere reizigers worden lastig gevallen. Besloten wordt de groep in Hogeveen, waar ze vanwege spoorweginbrekingen over moeten stappen in bussen, samen in een bus te zetten en rechtstreeks naar een parkeerplaats in Groningen te rijden. De groep neemt echter de omweg met de trein via Leeuwarden. Vervolgens wordt besloten om de trein in Grijpskerk stil te zetten en de 30 supporters met een kaartje voor de wedstrijd door te sturen naar het stadion. De supporters zonder kaartje worden opgepakt en geboeid afgevoerd naar De Kuip in Rotterdam op basis van artikel 2 van de Politiewet. Onder deze supporters bevinden zich 9 personen met een stadionverbod. In De Kuip is een arrestantenafhandelingsseenheid die de identiteit van de personen vaststelt en de personen fotografeert. Twee personen worden aangehouden voor bedreiging van een politieambtenaar. Deze personen worden vervolgd en worden door het OM bij de KNVB aangemeld voor een stadionverbod. Van 69 personen heeft de burgemeester de gegevens verstrekt aan Feyenoord met het verzoek hun een civielrechtelijk stadionverbod op te leggen. Van deze groep is voor 28 personen proces verbaal opgemaakt omdat zij zich niet konden identificeren. Feyenoord heeft alle 69 personen vervolgens gemeld voor een landelijk stadionverbod bij de KNVB. De KNVB heeft deze verboden later weer ingetrokken omdat de standaardvoorwaarden van de KNVB niet van toepassing waren.

De personen hadden geen kaartje gehad voor de wedstrijd en bevonden zich niet in de buurt van het stadion.

3.4.1.2 Sparta - Heracles, 21 november 2003

Deze wedstrijd was ingedeeld in de A-categorie (laag risico). Vooraf was er telefonisch overleg geweest tussen de clubs, van animositeit tussen de supportersgroepen was geen sprake.

Bij verrassing reisden circa 90 supporters van Heracles, waaronder een tiental van de harde kern, per trein af naar Sparta Rotterdam. Op de avond voor de wedstrijd was er nog overleg met de harde kern geweest en is er niet gesproken over de treinreis. Gedurende de treinreis wordt veel alcohol gedronken en de supporters gaan zich steeds baldadiger gedragen. Een tl-buis en een ruit worden vernield. Nadat de trein was aangekomen op station Rotterdam Alexander krijgt de politie melding van vechtpartijen op het station. Later blijkt uit videobeelden dat de groep geprovoceerd wordt, uit de trein stapt en slaags raakt met een achttal individuen. Wie dit zijn is onduidelijk, ze zijn niet herkenbaar als voetbalsupporter. De bemanning van de politiewagen die polshoogte komt nemen, wordt agressief benaderd en vraagt om assistentie. De politie rukt massaal uit en wordt bekogeld met

stenen en flessen. Vervolgens worden 74 Heracles supporters opgepakt en afgevoerd naar De Kuip waar een arrestatie-afhandelingseenheid is. Hier worden de personen gefotografeerd en geïdentificeerd. Openlijk geweld kan hen niet ten laste worden gelegd omdat daarvoor onvoldoende bewijs beschikbaar is. Het Openbaar Ministerie heeft geen strafbare feiten vast kunnen stellen. Wel werden 39 supporters geverbaliseerd voor het niet bij zich hebben van een identiteitsbewijs. 's Avonds laat wordt de hele groep op een gecharterde trein naar Almelo gezet. Onderweg bij Rotterdam Zuid raakt een van de supporters zwaar gewond omdat er van een viaduct stenen naar de trein worden gegooid. De dader is niet achterhaald.

De maandag na de wedstrijd komen de club, politie en supporters in Almelo overeen dat de betrokken supporters de eerstkomende uitwedstrijd niet mogen bezoeken, dat er voor elke uitwedstrijd een combiregeling geldt en dat voor de supporters gedragsregels worden opgesteld. Dit totaalpakket geldt tot het eind van dit seizoen. Heracles heeft geen van de supporters een stadionverbod opgelegd of aangemeld voor een landelijk stadionverbod bij de KNVB omdat zij hier onvoldoende mogelijkheden voor zag.

3.4.1.3 Vitesse - Heerenveen, 24 januari 2004

Bij deze wedstrijd was geen sprake van combi-vervoer, er waren ook geen signalen die aanleiding konden zijn om dit op te leggen. Ruim 80 Heerenveen-supporters vergezeld door 4 stewards, gaan onderweg met de trein naar Arnhem, zij moeten een overstap maken in Zwolle. De spoorwegpolitie was op de hoogte van deze reis. Bij het vertrek vernielde een supporter met een flesje een ruit van de trein, in Wolvega ontdekte de conductrice dit. Verder reizen met een kapotte ruit is volgens de NS gevaarlijk en om die reden verboden, maar van treinstel veranderen in Meppel was ook lastig. De stewards gaven aan het gedeelte met de kapotte ruit te beschermen en onder die voorwaarde stond de conductrice verder reizen naar Zwolle toe. Vertegenwoordigers van Heerenveen meldden onderweg aan de conductrice de schade aan het raam te zullen betalen. Op het laatste stuk naar Zwolle gooiden Heerenveensupporters blikjes en vuurwerk uit het raam, ook werd er door de supporters in de trein gerookt en gedronken. Verder zijn er geen vernielingen aangericht.

Onderweg ontstaan bij personen van de NS misverstanden door miscommunicatie. Men denkt dat de trein gesloopt is en de conductrice in het nauw gedreven is. Met de conductrice zelf wordt geen contact opgenomen. De spoorwegpolitie wordt geïnformeerd en zij roepen versterking in van de regiopolitie IJsselland. De politie staat klaar op het perron waar RBC supporters worden verwacht (want die spelen op die dag tegen FC Zwolle), maar ontdekt dan dat het Heerenveen-supporters op een ander perron betreft. De supporters op dat perron worden alsnog geïsoleerd. Uit vrees voor harde kern supporters van FC Zwolle die mobilofoonverkeer afluisteren en wellicht de confrontatie zoeken besluit de dienstdoende commandant dat de supporters terug de trein in moeten naar Heerenveen. De Heerenveensupporters weigeren dit en zij gaan massaal op het perron zitten. Met enig geweld worden de supporters de trein in gedreven. De trein gaat terug naar Heerenveen. Tijdens de reis terug richten de supporters voor € 10.000,- vernielingen aan in de trein.

Als de trein al op de terugweg is, arriveren de supporters van FC Zwolle op het station, zij vallen de politie aan en vernielen een politiebusje. Onder de Zwolle-aanhang zijn geen aanhoudingen verricht.

Uiteindelijk is tegen negen supporters van Heerenveen proces verbaal opgemaakt, waarvan vier voor vernielingen en vijf voor het niet opvolgen van een bevel.

Het OM in Heerenveen, dat de afhandeling verzorgt, heeft deze laatste vijf zaken geseponeerd.

De vier personen die wel worden vervolgd zijn door het OM aan de KNVB gemeld voor een stadionverbod. Drie daarvan hebben dat ook gekregen, de vierde had geen kaartje voor de wedstrijd en heeft om die reden geen stadionverbod opgelegd gekregen.

3.4.1.4 AFC Ajax - N.E.C. 25 januari 2004

De afgelopen jaren was dit een wedstrijd met enig risico (B-categorie) en een verplichte combi-regeling. Omdat zich die jaren weinig incidenten hadden voorgedaan liet Amsterdam de wijze van vervoer dit jaar vrij. Vorig seizoen zijn N.E.C.-bussen wel bekogeld door Ajaxsupporters en medewerkers van N.E.C. hebben met het oog hierop vooraf aangedrongen op een verplichte combi-regeling. In het vooroverleg is N.E.C. verzocht om haar supporters zo veel mogelijk per bus naar de Amsterdam Arena te laten afreizen. De week voor de wedstrijd verneemt de politie Gelderland- Zuid dat een grote groep supporters met de trein wil gaan. Dit wordt gemeld aan de spoorwegpolitie, N.E.C. wordt hiervan niet op de hoogte gebracht. De supporters van N.E.C. die op de wedstrijddag aankomen bij het station worden samengebracht in de achterste wagon van de trein, in totaal 125 personen, deels harde kern. Het vermoeden bestond dat niet alle supporters een kaartje voor de wedstrijd hadden en dat er supporters met een stadionverbod waren. Achteraf bleek er 1 supporter met een stadionverbod mee te reizen. Onderweg waren de N.E.C.-supporters baldadig, ze sloegen met paraplu's tegen het plafond en rookten in de trein. De ME-commandant in Amsterdam heeft contact opgenomen met de operationeel commandant van de spoorwegpolitie en heeft besloten meer manschappen in te zetten en bij aankomst op station Duivendrecht een ID-controle uit te voeren. Bij aankomst op het station rent een deel van de N.E.C.-supporters het metrospoor op. ME-ers die een N.E.C.-er proberen aan te houden worden aangevallen door een kleine veertig N.E.C.-ers. Het treinverkeer wordt stilgelegd. Ondertussen komen Ajax-supporters vanuit het supportershome naar het station toe, en nemen stenen en ander smijtwerk van het fietspad mee, op zoek naar de N.E.C.-supporters. De politie weet ze eerst nog tegen te houden. Later komen de Ajax-supporters via het spoor het station binnen. De N.E.C.- supporters zijn in de tussentijd door de ME weer het perron op gedreven. Een deel van de N.E.C.-ers en de Ajacieden zoeken de confrontatie, er vindt een vechtpartij plaats, de inmiddels versterkte ME grijpt in. Honderdzeventien N.E.C. supporters worden aangehouden voor vernielingen en openlijke geweld, ze worden afgevoerd naar het politiebureau waar ze op de foto worden gezet en worden voorgeleid. Er zijn geen videobeelden van de ongeregelde heden en dus is het moeilijk om strafbare feiten te herleiden tot individuen. Er worden 19 processen verbaal opgemaakt, 15 personen worden door het OM aangemeld bij de KNVB voor een stadionverbod. N.E.C. meldt geen personen aan de KNVB.

3.4.2 Beschouwingen, conclusies en aanbevelingen

3.4.2.1 Combivervoer en Uitkaart

Combivervoer met omwisselbiljetten is een effectieve methode om supporters gecontroleerd te vervoeren van 'deur naar deur', zorgt voor supporters-scheiding en voorkomt daarmee confrontaties tussen vijandige supporters-groepen. Combivervoer is niet verplicht bij een risico C wedstrijd, maar wordt wel aanbevolen en in de meeste gevallen ook toegepast. Besluitvorming over het ál dan niet toepassen van combiregelingen moet zorgvuldig plaatsvinden met weging van alle relevante factoren. Het feit dat zich bij Ajax - N.E.C. enkele jaren geen incidenten hebben voorgedaan, is gebruikt als argument om het vervoer vrij te geven. Maar ook eventuele spanning tussen beide supportersgroepen dient een factor te zijn bij de beslissing of combivervoer moet worden toegepast of achterwege kan blijven. Het feit dat vertegenwoordigers van N.E.C. aandrongen op een verplichte combi had zwaar moeten worden meegewogen. Daardoor zou betere scheiding van supporters en controle over de groep mogelijk geweest zijn. Ook het gebruik van speciale uitkaarten (Feyenoord en Ajax hanteren een dergelijk systeem) geeft controle over de groep bezoekende supporters: trouwe, zich goed gedragende supporters krijgen het recht om naar uitwedstrijden te gaan.

Vrij reizende supporters conclusie 1

De combiregeling en de uitkaartregeling kunnen zeer effectief zijn in het voorkomen van rellen.

Vrij reizende supporters aanbeveling 1

Naast Ajax en Feyenoord dienen ook andere BVO's, met een aanhang die bij uitwedstrijden problemen veroorzaakt, over te gaan tot invoering van een uitkaartregeling.

3.4.2.2 Verplaatsingseffecten

Combivervoer en uitkaart *selecteren* de goedwillende supporters van de kwaadwillende. De uitkaart en de combiregeling zijn beide in principe goede systemen om goedwillende supporters te selecteren. Maar het houdt kwaadwillenden niet tegen, want zij zoeken vervolgens andere wegen. Zij verplaatsen zich, bijvoorbeeld zoals bij Groningen-Feyenoord, zonder toestemming en zonder kaartje, toch naar de speelstad. Het vandalisme verplaatst zich zo. Ook rond een aantal andere wedstrijden mét combiregelingen die buiten dit onderzoek vallen, ontstonden problemen met los reizende supporters zonder toegangkaartje.

Vrij reizende supporters conclusie 2

Er doen zich verplaatsingseffecten voor waardoor voetbalvandalisme verhoudingsgewijs vaker buiten de stadions plaatsvindt. Voor harde kern supporters die zich trachten te onttrekken aan combiregelingen en uitkaartregelingen dient in repressief opzicht extra aandacht te zijn.

3.4.2.3 Informatiepositie

De bestrijding van los reizende supportersgroepen die uit zijn op ongeregeligheden, is afhankelijk van het beschikbaar hebben van informatie. Politie en hun Regionale Inlichtingen Diensten moeten dicht op de harde kern zitten om tijdig te kunnen onderkennen welke bewegingen worden voorbereid en gemaakt. Op grond daarvan kunnen deze groepen worden gevolgd en kan worden ingegrepen wanneer ze over de schreef gaan of aantoonbaar wanorde voorbereiden.

Van Heracles-supporters was niet bekend dat zij per trein naar Rotterdam zouden gaan. Deze supporters zijn dan ook niet begeleid. De politie had hier geen goede informatiepositie.

Door goede informatie kon de Rotterdamse politie voorzien dat relbeluste Feyenoordsupporters met de trein naar Groningen gingen. Tegenhouden was op dat moment nog niet mogelijk, maar de supporters konden hierdoor wel gevolgd worden en konden uiteindelijk uit de trein gehaald worden. Ook in Nijmegen was bij de politie tijdig informatie bekend over de treinreis van N.E.C.-supporters. Actieve informatievergaring alleen is niet voldoende om supportersgroepen te weerhouden van ongeregeligheden. Ook veredeling (zuiverder en scherper maken) van informatie en communicatie over de aanpak zijn essentieel.

Vrij reizende supporters conclusie 3

Een goede informatiepositie van de politie is van belang voor het volgen van supportersgroepen en het achterhalen van plannen die er leven. Actieve informatievergaring alleen is echter niet voldoende om supportersgroepen te weerhouden van ongeregeligheden. Ook de veredeling van informatie en communicatie over de aanpak zijn essentieel.

Vrij reizende supporters aanbeveling 2

De organisatie van de informatiepositie van de politie met betrekking tot voetbalvandalen moet beter worden ingericht (actieve informatievergaring, -evaluatie, -veredeling en -verstrekking) door daartoe vrijgemaakte gekwalificeerde functionarissen.

3.4.2.4 Spoorwegpolitie

Anders dan bij auto's of bussen kunnen supporters zich in de trein, een semi-openbare ruimte, verstoppen tussen andere reizigers. Bovendien zijn zij minder makkelijk te isoleren en 'aan de kant' te zetten en vormen ze sneller een bron van overlast voor anderen. De rol van de spoorwegpolitie is hierbij essentieel. Vooral de samenwerking met de regiopolitiekorpsen en de clubs is cruciaal. Korte communicatielijnen tussen deze partijen ontbreken echter en afspraken over het optreden kunnen beter worden afgestemd en gecommuniceerd. De spoorwegpolitie beslist op een onjuist signaal dat alle Heerenveensupporters terug moeten. De regiopolitie IJsselland was niet op de hoogte dat er supporters op doorreis door Zwolle komen.

Zij hadden dit wel kunnen weten, want de KNVB informeert voor het begin van de competitie alle lokale korpsen en het CIV over het programma. Lokaal moet dan wel uitgezocht worden welke supporters op doorreis komen en/of een overstap maken onderweg naar een speelstad.

Ook worden opsporingsmogelijkheden onvoldoende benut: de videobeelden

van station Duivendrecht - bij Ajax-N.E.C. - als in Zwolle - bij Vitesse-Heerenveen - zijn niet bewaard omdat daar geen verzoeken voor zijn ingediend door de politie.

Vrij reizende supporters conclusie 4

Korte communicatielijnen tussen spoorwegpolitie en regiopolitie en BVO 's ontbreken en afspraken over het optreden kunnen beter worden afgestemd en gecommuniceerd.

Vrij reizende supporters aanbeveling 3

In het kader van de bestrijding van voetbalvandalisme dienen spoorwegpolitie en regiokorpsen en BVO 's beter samen te werken; er dienen heldere afspraken te worden gemaakt over het optreden tegen supporters die tijdens de treinreis problemen veroorzaken. Als er vooraf problemen worden verwacht dient het betreffende regiokorps de spoorwegpolitie te informeren. Over het bewaren van beeldmateriaal via camera's op stations dienen praktisch uitvoerbare afspraken te worden gemaakt.

3.4.2.5 Bestuurlijke ophouding en artikel 2 politiewet

Het is voor de politie niet eenvoudig een titel te hebben om op te treden tegen reizende supportersgroepen waarvan vermoed wordt dat ze uit zijn op rellen. Zolang de betreffende supporters geen strafbare feiten begaan, is er geen grond voor aanhoudingen. En wanneer er wel strafbare feiten worden gepleegd is het zeer moeilijk om vast te stellen welke individuen precies deze feiten hebben gepleegd. In paragraaf 3.6 wordt op deze individualisering nader in gegaan.

Bij Groningen-Feyenoord heeft de politie in Grijpskerk op basis van artikel 2 van de Politiewet een grote groep, zonder kaartje voor de wedstrijd, opgepakt en geboeid afgevoerd naar Rotterdam. Dit is een algemeen kapstokartikel waarvan de tekst luidt: "*De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven*". Effectief was deze actie wel: de potentiële raddraaiers hebben Groningen niet bereikt. Slechts twee personen uit deze groep zijn aangehouden (in verband met bedreigen van agenten) en hebben een stadionverbod gekregen

Het effect van het toepassen van artikel 2 Politiewet schuilt meer in het optreden gericht op handhaving van de openbare orde dan in de strafrechtelijke vervolging. Het zelfde kan gezegd worden over het toepassen van artikelen 175, 176 en 176A van de Gemeentewet, de noodbevelen, de noodverordening en bestuurlijke ophouding. Hiermee kan preventief worden gewerkt en kunnen ernstiger problemen worden voorkomen (supporters de gemeentegrens oversturen bijvoorbeeld, bij Vitesse - Feyenoord heeft de burgemeester van Arnhem dat gedaan met los reizende Feyenoordsupporters) Het doel van deze maatregelen is escalatie te voorkomen en dat blijkt succesvol.

Artikel 2 van de Politiewet, artikel 175 (noodbevelen) van de Gemeentewet kunnen succesvol worden ingezet om (escalatie van) ongeregelheden door supportersgroepen te voorkomen. Hier dient te worden aangetekend dat met bestuurlijke ophouding weinig ervaring bestaat als het gaat om de bestrijding van voetbalvandalisme.

3.4.2.6 Stadionverboden en de standaardvoorwaarden KNVB

Een middel om voetbalvandalen te straffen is het stadionverbod, de civiele uitsluiting. De BVO kan een lokaal stadionverbod opleggen en vervolgens de betrokkene aanmelden voor een landelijk stadionverbod bij de KNVB. Ook het Openbaar Ministerie kan personen aanmelden voor een civielrechtelijk landelijk stadionverbod bij de KNVB als er sprake is van vervolging voor een strafbaar feit. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van een strafrechtelijk stadionverbod dat alleen door de rechter kan worden opgelegd. Uit de gegevens van de vier incidenten blijkt dat het aantal opgelegde stadionverboden schril afsteekt tegen het aantal aanhoudingen: van de 348 opgepakte mensen zijn er 279 daadwerkelijk aangehouden en hebben er uiteindelijk 19 een stadionverbod gekregen (5%). Dit contrast komt overeen met de trend die het CIV waarneemt in het eerste halfjaarverslag 2003-2004. Het CIV constateert een daling van het aantal stadionverboden met 30% vergeleken met de eerste helft 2002-2003 bij een vrijwel gelijkblijvend aantal aanhoudingen. Vergeleken met de eerste seizoenshelft 2001-2002 is de daling zelfs 50%.

Hiervoor worden twee oorzaken aangevoerd:

Ten eerste daalt het aantal meldingen van het Openbaar Ministerie aan de KNVB: van 1153 (2001-2002) via 1043 (2002-2003) naar 599 (2003-2004). Het aantal aanhoudingen lag op 1897 (2001-2002), 1687 (2002-2003) en 1815 (2003-2004).

Ten tweede legt de KNVB inderdaad steeds minder stadionverboden effectief op. De KNVB zal binnenkort rapporteren om welke aantallen het precies gaat maar uit mondelinge informatie van de KNVB en het CIV blijkt dat er veel voorzichtiger wordt gehandeld, minder beleidsmatig op basis van wenselijkheid van een passende sanctie en meer strikt formeel juridisch.

Om inzicht te krijgen in de redenen hiervoor, is het nuttig na te gaan hoe de richtlijn stadionverboden in de praktijk werkt.

De KNVB legt een landelijk geldend stadionverbod op aan alle personen die worden aangemeld door een club of door justitie. De lengte van het stadionverbod is minimaal 3 maanden en maximaal 48 maanden en gerelateerd aan de zwaarte van de overtreding. Wanneer het een verbod van minimaal 12 maanden voor een meerderjarige betreft, krijgt de persoon in kwestie ook een boete van € 450. Bij het overtreden van het stadionverbod moet een geldboete worden betaald.

Bij het opleggen van een civiel stadionverbod kan ook een vrijwillige melding met strafvermindering worden afgesproken. Alleen bij een strafrechtelijk stadionverbod kan ook een meldingsplicht worden opgelegd.

In de praktijk ziet de KNVB meer en meer af van het opleggen van stadionverboden aan aangemelde personen. De reden daarvoor ligt in enkele uitspraken van de onafhankelijke beroepscommissie stadionverboden die door de KNVB is ingesteld. Deze commissie toetst (na een bezwaar van de

betreffende persoon) het stadionverbod aan de standaardvoorwaarden van de KNVB. In deze standaardvoorwaarden wordt gerept van het recht van de KNVB (en van clubs) personen de toegang tot het stadion te ontzeggen *wanneer ze 'in of buiten het stadion in het kader van een voetbalwedstrijd in strijd hebben gehandeld met het in deze standaardvoorwaarden bepaalde'*. De beroepscommissie draaide het afgelopen seizoen stadionverboden terug die waren opgelegd aan personen die zonder kaartje waren opgepakt, buiten het stadion of ver voor de wedstrijd.

Een voorbeeld hiervan is dat van de Feyenoordsupporters onderweg naar Groningen. Daarvan hebben twee personen een landelijk stadionverbod gekregen. Het landelijke stadionverbod van de andere 69 personen is door de commissie stadionverboden opgeheven omdat er geen gronden waren die stadionverboden zouden rechtvaardigen: Bij deze personen was er geen sprake van vervolging door het Openbaar Ministerie. Ook de standaardvoorwaarden van de KNVB, die nodig zijn voor de aanmelding van een BVO voor een landelijk stadionverbod, zijn hier niet van kracht: De Feyenoord-supporters hadden geen kaartje voor de wedstrijd en het incident vond niet in of rondom het stadion plaats.

Werden voorheen redelijk vlot stadionverboden opgelegd wanneer dit beleidsmatig wenselijk was, in het seizoen 2003-2004 wordt strikt juridisch getoetst of de standaardvoorwaarden van de KNVB wel van toepassing kunnen worden verklaard. Daartoe moet er een duidelijke relatie bestaan tussen de overtreder en de wedstrijd. Wanneer een onrechtmatigheid plaats vindt in het stadion tijdens de wedstrijd, is die relatie evident. Ook wanneer iemand kort voor of na de wedstrijd rondom het stadion over de schreef gaat en tevens een kaartje op zak heeft voor deze wedstrijd, zijn de standaardvoorwaarden van toepassing. Artikel 1 van deze standaardvoorwaarden luidt namelijk: *"De onderhavige standaardvoorwaarden zijn verbindend voor een ieder die in of buiten Nederland een wedstrijd bijwoont waaraan een Nederlandse club of een vertegenwoordigend Nederlands elftal deelneemt dan wel anderszins aanwezig is in of rond het stadion en de bijbehorende gebouwen en terreinen, daaronder begrepen de toegangen en toegangswegen, hierna in totaliteit wel aangeduid als 'het Stadion', voor, tijdens of na een wedstrijd, al welke personen hierna gezamenlijk zullen worden aangeduid als 'het Publiek'."*

De KNVB zelf kijkt nu zelf ook scherper naar de mate waarin een overtreding valt onder de standaardvoorwaarden, anders gesteld: of de overtreder deel uitmaakt van 'het Publiek'. Is daar twijfel over, dan wordt er geen stadionverbod opgelegd. In strikt juridische zin heeft de KNVB hier een punt, in de enkele zaken dat personen met een 'twijfelachtig' stadionverbod naar de rechter stapten, kregen ze gelijk en moest het stadionverbod worden ingetrokken.

Het Openbaar Ministerie (en soms ook de club) verwachten dat ná hun melding een stadionverbod volgt. De bedoeling is om met civielrechtelijke stadionverboden veel sneller te kunnen handelen dan mogelijk is met een strafrechtelijk verbod en ook de justitieketen minder te belasten. Voor het OM geldt de volgende afspraak, vastgelegd in een richtlijn van de procureurs-generaal: alle personen die van politie of justitie een sanctie krijgen vanwege voetbalgerelateerd strafbaar handelen, moeten worden aangemeld bij de KNVB. Maar blijkbaar is wat justitie voetbalgerelateerd noemt, niet hetzelfde als wat de beroepscommissie (en vooruitlopend daarop de KNVB) vindt vallen onder de standaardvoorwaarden. Het gebruik van verschillende criteria verklaart het 'gat' tussen de verwachte en de opgelegde stadionverboden.

Los reizende supporters zonder kaartje die buiten het stadion amok maken, kunnen op basis van deze juridisch strikte toets, geen stadionverbod krijgen. Er moet een duidelijke relatie met een wedstrijd zijn en om die reden worden bijvoorbeeld door de politie Zwolle aangehouden supporters sinds kort nadrukkelijk ondervraagd over hun voornemen om naar de wedstrijd te gaan. Maar ook dan is het dubieus of de betrokkenen daarmee formeel tot 'het Publiek' behoren.

Voor de duidelijkheid: eventuele justitiële vervolging gaat wel gewoon door en staat los van het verdere civielrechtelijke traject van KNVB en clubs. De praktijk laat zien dat een enkele keer ook een rechter een stadionverbod oplegt, vergelijkbaar met een straatverbod. In het seizoen 2002-2003 zijn er 8 strafrechtelijke stadionverboden opgelegd (het jaar ervoor 9) waarvan de helft met meldingsplicht. In totaal verschenen het seizoen 2002-2003 273 voetbalvandalen voor de rechter, de meeste gedagvaard en ontvingen geldboetes en werkstraffen.

Vrij reizende supporters conclusie 6

Het civiele landelijk geldende stadionverbod als middel om voetbalgeweld te voorkomen en te bestrijden, kan op basis van de huidige formuleringen maar in een beperkt aantal gevallen effectief worden toegepast, te weten bij ongeregelheden in en rondom het stadion.

Daarnaast hebben daders (zie het Grijskerk-incident) soms al een stadionverbod zodat andere sancties moeten worden overwogen.

Vrij reizende supporters aanbeveling 4

De KNVB moet een ruimere grond voor stadionverboden ontwikkelen. Een landelijk stadionverbod van de KNVB moet mogelijk zijn voor aangehouden supporters tijdens voetbalgerelateerde ongeregelheden, ongeacht het bezit van een toegangsbewijs. Bovendien moet meldingsplicht kunnen worden opgelegd aan supporters met een stadionverbod die aangehouden worden tijdens voetbal gerelateerde ongeregelheden.

De KNVB onderzoekt op dit moment al of er een andere grond gevonden kan worden voor het opleggen van stadionverboden. Bovendien wordt gewerkt aan een definitie van het begrip voetbalgerelateerd strafbaar handelen die zowel door justitie en de KNVB gehanteerd gaat worden.

3.4.2.7 Stadionverboden en de individuele tenlastelegging

Los van de interpretatie en reikwijdte van de standaardvoorwaarden van de KNVB doet zich het probleem voor dat individuen niet bestraft kunnen worden voor gedrag van groepen. Weliswaar is in 2000 artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht (openlijke geweldpleging) gewijzigd met het doel de reikwijdte ervan te verruimen, maar het effect van deze wijziging is klaarblijkelijk beperkt daar nog steeds het enkel deel uitmaken van een groep van waaruit gewelddadigheden worden gepleegd niet voldoende is om tot een succesvolle vervolging te komen. Nadere individualisering van de dader blijft nodig.

Uit de vier onderzochte incidenten blijkt dat bij vrij reizen strafbare feiten onvoldoende worden vastgelegd of kunnen worden vastgelegd. Het verzamelen van bewijsmateriaal tegen individuen, bijvoorbeeld door beelden van camera's op stations te gebruiken, en het verbaliseren van overtredingen, laat te wensen over.

Vrij reizende supporters conclusie 7

Wanneer het OM het begaan van strafbare feiten door individuen niet hard kan maken, kan de KNVB niet overgaan tot het opleggen van landelijke stadionverboden.

Vrij reizende supporters aanbeveling 5

Gezien de noodzaak tot het individualiseren van daders, moet er door de politie bij ongeregelde heden meer aandacht gegeven worden aan de opsporing, aanhouding en verbalisering van individuele voetbalvandalen.

"Bij onregelmatigheden in het vervoer van en naar uitwedstrijden mag de BVO de eerstvolgende uitwedstrijd geen supporters meenemen" (beleidskader). In de casussen van deze audit is deze afspraak tot op zekere hoogte toegepast bij Heracles: alleen voor de 74 raddraaiers. Deze aanpak verdient navolging door andere clubs. Het probleem dat hierbij vaak speelt is het verkrijgen van de namen van de betrokkenen. Om hieraan tegemoet te komen zouden hierover afspraken gemaakt moeten worden in het beleidskader.

3.4.2.8 Aanbevelingen voor wijzigingen beleidskader

De algemene conclusie luidt dat de bestaande kaders onvoldoende zijn toegesneden op de aard van dit probleem: vrij reizende supporters (al dan niet in het bezit van een kaartje) die ongeregelde heden veroorzaken. Het beleidskader is namelijk gericht op toegang tot stadion en georganiseerd vervoer van mensen (met een kaartje).

Informatie, snelle communicatie en afstemming over strategieën van ingrijpen zijn nodig voor het adequaat kunnen optreden en het handhaven van de openbare orde. De informatie over de bewegingen en gedragingen van supporters is vaak wel beschikbaar, maar de interventiestrategieën en de communicatie over escalatie en het optreden moeten worden verbeterd.

Vrij reizende supporters conclusie 8

In het beleidskader staan nauwelijks afspraken over vrij reizende supporters. Formeel is de betaald voetbalorganisatie verantwoordelijk voor deze supporters (pagina 16 beleidskader). Deze afspraak geldt voor supporters die in georganiseerd verband reizen en lijkt ook te gelden voor vrij reizende supporters. Voor willekeurige reischoppende supporters zonder kaartje al dan niet op reis kan de club niet verantwoordelijk worden gehouden. Het gaat dan om verstoring van de openbare orde waarbij de politie verantwoordelijk is voor handhaving. De verantwoordelijkheid van de BVO komt weer in beeld nadat door misdrijvingen van de desbetreffende supporter deze ofwel een stadionverbod krijgt opgelegd dan wel niet in aanmerking komt voor een kaartje voor uitwedstrijden.

Vrij reizende supporters aanbeveling 6

In het beleidskader moet worden aangegeven wie in welke situatie verantwoordelijk is voor supportersgroepen die vrij reizen en ongeregelheden veroorzaken.

Vrij reizende supporters conclusie 9

In het beleidskader (pagina 25) is opgenomen dat de vervoersmaatschappijen supporters zonder vervoersbewijs, onder invloed van alcohol of drugs moeten weigeren. Het blijkt dat in de praktijk het weigeren van personen onder invloed die reizen in een supportersgroep, veelal niet plaatsvindt. De supporters die onder invloed zijn, veroorzaken overlast en dit leidt soms tot escalatie van ongeregelheden.

Vrij reizende supporters aanbeveling 7

De vervoersmaatschappijen moeten de bestaande regels om personen die onder invloed van alcohol of drugs verkeren strikter handhaven.

Vrij reizende supporters conclusie 10

Groepsvervoer tot 100 personen met de trein valt volgens het beleidskader binnen de normale dienstregeling van de spoorwegmaatschappijen. Meer dan 100 personen worden door de NS niet zonder overleg vervoerd. De afspraak over groepsvervoer in het beleidskader is afgestemd op combivervoer en werkt niet voor vrij reizende supporters.

Vrij reizende supporters aanbeveling 8

Signalen dat grote groepen supporters gebruik willen maken van de trein, zonder dat er sprake is van een combiregeling, dienen door de betreffende organisatie (politie, BVO of supportersvereniging) aan de NS en de spoorwegpolitie te worden doorgegeven.

De maatregelen die gekoppeld worden aan een A-, B- en C-categorisering van risicowedstrijden zijn zeer wisselend. In het beleidskader is aangegeven dat bij Categorie C een alcoholverbod moet gelden, verder staan er geen maatregelen bij genoemd. Meestal wordt ook combivervoer verplicht, toch kan ook volgens de afspraken in het beleidskader een categorie C wedstrijd zonder combi zijn en een categorie B met, dat lijkt niet erg logisch en is voor supporters niet begrijpelijk. Maatwerk zoals voorgesteld door de commissie Stekelenburg blijft wenselijk, maar de interpretatie van met name B en C risico kan zo ver uit elkaar liggen, dat dit leidt tot onduidelijkheid.

Vrij reizende supporters conclusie 11

Het auditteam is van mening dat bij een echte hoog risico wedstrijd altijd alle voorzorgsmaatregelen (gecontroleerde toegang, supportersscheiding via verplichte combi en alcoholmaatregelen) genomen dienen te worden om niet het ontbreken daarvan te hoeven compenseren met een hogere politie-inzet. Bij een B-wedstrijd (enig risico) kan maatwerk ten aanzien van de maatregelen en politie-inzet worden getroffen.

Vrij reizende supporters aanbeveling 9

In het beleidskader dient te worden vastgelegd: Categorie A is geen risico, categorie C is hoog risico en kent dus strikte toepassing van maatregelen en tolerantiegrenzen, categorie B is maatwerk. Dit dient in de wedstrijdvoorbereiding goed te worden gemotiveerd en te worden gecommuniceerd met de supporters.

3.5 Wedstrijdbezoek FC Twente en FC Utrecht d.d. 26 oktober 2003

3.5.1 Beschrijving wedstrijdbezoek

Op basis van het modeldraaiboek in het Handboek Veiligheid heeft FC Twente een draaiboek ontwikkeld. In dit draaiboek staan alle afspraken met betrekking tot veiligheid, organisatie, stewards, politie, vooroverleg, kaartverkoop, foullering en controle, ordeverstoringen etc. Ongeveer zes weken voor de wedstrijd vindt een vooroverleg plaats waarbij in ieder geval de thuisspelende en bezoekende BVO alsmede de beide politiekorpsen vertegenwoordigd zijn. Naast het vooroverleg vindt er een paar dagen voor de wedstrijd nog een kort overleg plaats. In Enschede is door de betrokken partners nog geen veiligheidsconvenant ontwikkeld, maar hier wordt onder tussentijdse wel aan gewerkt.

De wedstrijd is door de burgemeester van Enschede vastgesteld als risico-wedstrijd C. Dit omdat 3 seizoenen geleden Utrecht supporters door de kassa zijn gebroken. De afgelopen 2 seizoenen zijn de wedstrijden op een enkel spreekkoor na, probleemloos verlopen.

FC Utrecht plaatst vraagtekens bij het automatisme waarmee deze wedstrijd als C-risicowedstrijd wordt vastgesteld. Het maatwerk per wedstrijd wordt belangrijker gevonden dan de A, B, of C- aanduiding. Besloten wordt door de betrokkene van clubs om de Utrecht-variant (naast de bussen worden ook een vast aantal auto's toegestaan) op de combiregeling toe te passen. FC Utrecht supporters ruilen om 11.00 uur op de wedstrijddag hun kaart om bij stadion Galgewaard voor een parkeerkaart en een toegangkaart. De politie Twente zette 150 man politie in, waaronder 1,5 peloton ME. Er is ten tijde van deze wedstrijd nog geen lokaal convenant zoals was afgesproken in het beleidskader. Tijdens het vooroverleg worden geen nadere afspraken gemaakt over tolerantiegrenzen/beleid (spreekkoren / spandoeken), zoals aangegeven in het beleidskader. Verder is er weinig informatie over inzicht in het supportersgedrag en niet duidelijk of de APV aangepast wordt conform het beleidskader. Tenslotte kan worden opgemerkt dat fotovrijgave door de politie van de supporters met een stadionverbod niet mogelijk is. Dit bemoeilijkt de handhaving van stadionverboden door de BVO.

Expertise en informatieoverdracht is zowel vóór, tijdens als na de wedstrijd goed. Tijdens de briefing en evaluatie worden afspraken aangescherpt. Ook de inzet van de diverse politie-eenheden vóór, tijdens en na de wedstrijd is goed. De fysieke ligging van het stadion maakt een goede scheiding van supportersstromen mogelijk. Bij het stadion is de controle op de aan- en afvoer goed geregeld. Ook de plaatsing van diverse voertuigen was correct. De commandokamer wordt gedeeld door de veiligheidsscoördinator van FC Twente en zijn mensen enerzijds en de politie anderzijds; dat is erg praktisch in verband met onderlinge communicatie. De commandokamer werkt ook prima als verbindingscentrum van de politie (een deel van de meldkamerfunctie zit

daar). Inzet van de Arrestatie Eenheid en de Mobile Eenheid hebben een confrontatie op een verkeersplein weten te voorkomen. 4 FC Twente supporters zijn aangehouden. De afvoer van de bezoekers verloopt verder soepel.

Een 40-tal FC Utrechtsupporters bezoekt voor de wedstrijd de binnenstad van Enschede. Zij worden opgemerkt door spotters van de politie Twente en door vroegtijdig ingrijpen van de politie, die 3 auto's weet aan te houden, is er niets gebeurd. Van de aangehouden personen zijn de supporters met kaart gesommeerd om naar het stadion af te reizen, de overige personen zijn na afloop van de wedstrijd de stad uitgebracht.

In het stadion komen de stewards af en toe in actie, maar verder dan het aanspreken van de supporters komt het niet in deze wedstrijd. Binnen de stewardorganisatie speelt het 'kennen en gekend worden' een grote rol: de stewardorganisatie weet precies op wie ze moesten letten en wie de grootste risico supporters zijn.

Vier mensen (vrijwilligers die overigens beroepsmatig ook veel met jongeren te maken hebben) van het preventief supportersproject dat is ondergebracht bij Balans (jeugdwelzijnsinstelling te Twente), staan tijdens de wedstrijd in het risicovak. Via de mobiele telefoon is de coördinator van het project zonodig oproepbaar. Het supportersproject heeft een volwaardige relatie met het veiligheidsbeleid van de club en politie. Er is in het kader van supportersproject ook duidelijk aandacht voor sfeerverhogende activiteiten op de tribunes. Veel getrommel (waar overigens door Utrecht supporters op geanticipeerd was zo dat over en weer een trommelwedstrijd kon ontstaan). Dit heeft een preventief effect op het ontstaan van negatieve spreekkoren.

3.5.2 Conclusies

Op grond van de geraadpleegde draaiboeken en de waarnemingen tijdens het vooroverleg en op de wedstrijddag zelf, trekt het auditteam de volgende conclusies:

- 1 In Enschede wordt door de ketenpartners, de BVO (veiligheidscoördinator, stewards en sociaal preventief supportersproject) goed samengewerkt bij de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen die genomen worden om FC Twente - FC Utrecht op een veilige en ordelijke manier te laten verlopen. De informatievoorziening voor, tijdens en na de wedstrijd is adequaat. Er is sprake van zoveel mogelijk vaste mensen waardoor veel ervaring en zekerheid is ontwikkeld.
Betrokkenheid en motivatie van deze mensen is bovendien groot.
- 2 Ook de samenwerking tussen FC Twente en de politie Twente enerzijds en de FC Utrecht en de politie Utrecht anderzijds is over het algemeen goed verlopen.
Alleen blijkt er sprake te zijn geweest van een communicatiestoring over de vertrektijd van de FC Utrechtsupporters vanaf Galgenwaard.
- 3 Het Arke stadion is een nieuw stadion dat gebouwd is volgens de veiligheidseisen van deze tijd, net buiten het centrum van Enschede. Aparte aanvoerroute bezoekers, gescheiden parkeerplekken, hoge hekken, grachten, camera's en speciale wanden zorgen voor een veilige scheiding van bezoekers en eigen supporters.

Door de aparte parkeerplek en aanvoerroute is het mogelijk de bezoekers snel aan en af te voeren. Door deze voor veiligheid gunstige inrichting en ligging is het ook mogelijk om met een verhoudingsgewijs lage politie-inzet te werken.

- 4 De wedstrijd is vooraf door de Burgemeester van Enschede als een risico C-wedstrijd gekwalificeerd met een politie-inzet van 150 mensen. Een groot deel van deze politiemensen wordt in de catacomben van het stadion achter de hand gehouden voor het geval zich incidenten voordoen.
- 5 Hoewel het een risico C-wedstrijd betrof is er alcohol geschonken voor de eigen supporters. Het auditteam stelt vast dat de risico-inschatting vooraf niet heeft geleid tot toepassing van het daarbij behorende landelijk vastgestelde regime.
In Enschede liggen de volgende overwegingen ten grondslag aan het beleid ten aanzien van alcoholverstreking: het schenken van alcohol buiten het bezoekersvak is toegestaan totdat er aanleiding is het in zijn geheel te verbieden.
Met de leiding van Vak P en de betreffende horeca-uitbaters (vergunninghouders) zijn afspraken gemaakt. Zij weten dat het schenken van alcohol alleen mogelijk blijft als in de betreffende gelegenheden de zaak op orde wordt gehouden en het niet tot problemen leidt. Een algeheel alcohol verbod wordt in Enschede dus als stok achter de deur gehanteerd. Het auditteam signaleert dat aan het afwijken van het beleidskader ook een duidelijk nadeel is verbonden: een landelijke uniforme richtlijn wordt hiermee doorbroken en dit brengt met zich mee dat er voor supporters in verschillende stadions verschillende regels gelden.
- 6 Op verzoek van FC Utrecht is de (door Twente zo genoemde) Utrechtse variant op de combiregeling toegepast; Utrechtssupporters konden zowel per auto als per bus naar Enschede reizen. Maximaal mochten 70 auto's mee. Aan het toestaan van eigen vervoer zijn enkele in het oogspringende risico's verbonden:
 - De controle op deze supporters is duidelijk minder dan op de supporters die met de bus reizen;
 - Er bestaat meer gelegenheid om voor en na de wedstrijd te zien of er ergens anders nog iets te beleven valt.Daar staan ook voordelen tegenover:
 - de supporters zullen zuinig zijn op hun eigendom;
 - het vertrek per auto na afloop van de wedstrijd gaat meestal sneller dan per bus.

De politie Twente hanteert als spelregel dat als de autocombi gepaard gaat met ongeregeldeheden deze regeling het volgende seizoen niet toegestaan zal worden.

3.5.3 Aanbeveling

Het verdient aanbeveling afspraken omtrent de autocombi op te nemen in het beleidskader. Daarbij kan overwogen worden om het al dan niet toestaan van het gebruik maken van eigen vervoer te koppelen aan goed gedrag van de supporters.

3.6 Wedstrijdbezoek N.E.C. - Vitesse d.d.14 december 2003

3.6.1 Beschrijving wedstrijdbezoek

Eind oktober is er een technisch vooroverleg geweest en begin november heeft er een beleidsmatig vooroverleg tussen N.E.C., politie, gemeente, Vitesse, OM en de supporterscoördinatoren plaats gevonden. In het beleidsmatige overleg worden de operationele afspraken vastgesteld en de belangrijkste punten van het technische overleg opnieuw besproken:

- alcohol- en drugsbeleid;
- toegangscontrole;
- spreekkoren;
- omruilregeling;
- vervoer.

De samenwerking tussen Arnhem en Nijmegen is uitstekend. Er is een vast stappenplan en de diverse partijen zijn zeer betrokken bij de voorbereiding van de derby en de uitvoering van het stappenplan. Als onderdeel van dat stappenplan is een verplichte combiregeling voor bezoekers en een alcoholbeleid geformuleerd.

In afwijking van het beleidskader worden de tribunes niet 'drooggelegd'. Volgens Nijmeegse betrokkenen wordt toch geschonken omdat een grote groep supporters die zich wel kunnen gedragen anders de dupe zijn. Momenteel wordt op de tribunes van de thuissupporters evenementenbier geschonken. De burgemeester is van zins het alcoholbeleid voor aankomend seizoen aan te scherpen.

N.E.C. wijkt bij spreekkoren op één punt af van het landelijk beleidskader, namelijk dat N.E.C. afziet van het definitief stilleggen van de wedstrijd. Tijdens de wedstrijd wordt een aantal keren spreekkoren ingezet. De stewards reageren daar direct op. De aanstichters worden door de stewards aangesproken en de spreekkoren stoppen vrij snel. Er is een tactiek om een ander, meer vriendelijk, spreekkoor in te zetten. Het supportersproject Overenthousiast stelt spreekkoren regelmatig aan de orde op de website en in gesprek met supporters onderling.

Er reizen 10 geüniformeerde supportersbegeleiders mee met de Vitesse-aanhang, inclusief twee mensen van de Regionale Inlichtingen Dienst (RID). Dit is onderdeel van de Arnhemse aanpak 'Hooligans in beeld'.

Hooligans in beeld richt zich op groepen en individuen binnen die groepen die een rol spelen bij het ontstaan van geweld, de boel opruien en bij rellen op de achtergrond blijven: de zogenaamde regisseurs.

Bij het Gelredome vindt de ruil van kaarten voor de buscombi plaats. Supporters moeten een hek door waar zij door veiligheidsmedewerkers gefouilleerd en gecontroleerd worden op een geldig legitimatiebewijs, de Vitesse-clubkaart en het omwisselbiljet.

Vitesse heeft nieuwe bussen. Dit heeft een gunstig effect op het voorkomen van vandalisme is de ervaring. Op het terrein van het stadion is een veiligheidszone gecreëerd voor de aan- en afvoerroute van bussen naar de bussluis. Met de veiligheidszone zijn vorig jaar goede ervaringen opgedaan. Het N.E.C.-stadion is gelegen in het Goffertpark. Voor het onder controle houden van supporters is zeker bij risicowedstrijden, gelet op de infrastructuur van de omgeving van het stadion, een forse politie-inzet nodig.

Vanuit het commandocentrum in het stadion worden de gebeurtenissen in het stadion nauwlettend in de gaten gehouden. Er waren geen incidenten die politiebemoeienis noodzaakten.

Het politieoptreden is opgenomen in het draaiboek. Voor de wedstrijd worden namenlijsten (zonder foto's) van houders van een stadionverbod uitgereikt aan alle operationele politie-eenheden: Mobiele Eenheid (ME), Arrestatie Eenheid (AE), supporterbegeleiders en overigen.

Overigens krijgen stewards deze lijst niet te zien. N.E.C. heeft een eigen stadionverbodenlijst, zonder foto, die de hoofdstewards voor elke thuiswedstrijd krijgen en weer na elke wedstrijd inleveren. Doordat veel supporters die een stadionverbod hebben een gesprek hebben gehad met de commissie stadionverboden zijn de meeste supporters bekend bij N.E.C. en project Overenthousiast.

De stewards krijgen via de KNVB een certificering. Bovendien worden de stewards gescreend door de politie (bijzondere wetten). Dit is voor het werven van stewards een probleem. Het is vooral vrijwilligerswerk. Zodra de hoofdsteward een vrijwilliger heeft gevonden om steward te worden kan het soms nog drie maanden duren voordat hij/zij ingezet kan worden, omdat de screening drie maanden kan duren. Sommige vrijwilligers haken dan af.

3.6.2 Conclusies

Door alle betrokken partijen wordt goed samengewerkt. Hoewel de samenwerking inmiddels een routinematig karakter heeft gekregen zijn alle partijen heel erg betrokken bij de voorbereidingen. Alle betrokkenen hebben een aantal jaren geleden naast de formele verantwoordelijkheden ook operationele afspraken gemaakt. Alle betrokken partijen zijn toen nagegaan hoe zij kunnen bijdragen aan een ordelijk verloop van de wedstrijd.

Nijmegen heeft een voetbalconvenant, een veiligheidsverklaring voor het stadion de Goffert (pilot van de KNVB), een wedstrijddraaiboek en een draaiboek van de politie.

De voorbereidingen van en de afstemming tussen politie Nijmegen en Arnhem verloopt goed. Er is wel geconstateerd dat niet alle politiemensen op de hoogte waren van het feit dat iemand van het OM aanwezig was. Een betrokkene zegt hierover: "Alle commandanten zijn hiervan zeker op de hoogte i.v.m. aanhoudingen, voorgeleidingen en het verstrekken van een dagvaarding. Het zou kunnen zijn, dat de individuele ME'er, motorrijder e.d. hiervan niet al te veel weet. Dat is ook niet strikt noodzakelijk. Het is in elk geval zo, dat wanneer er iemand wordt aangehouden, dit geen belemmering voor een goede rechtsgang veroorzaakt".

Alcohol en drugsbeleid

Het landelijk beleidskader stelt dat bij een risico C-wedstrijd de tribunes en de omgeving van het stadion wordt drooggelegd. Nijmegen wijkt, door het schenken van evenementenbier aan de eigen supporters tijdens de wedstrijd, af van het landelijk beleidskader. Het argument van N.E.C. om toch evenementenbier te schenken is dat de 'goede supporters' niet de dupe moeten worden van het strikte beleid voor risicosupporters. Het schenken van evenementenbier voor de thuissupporters is opgenomen in het lokaal convenant. Voor het volgende seizoen zal een eenduidig alcoholbeleid worden neergelegd in het nieuwe convenant.

Het auditteam signaleert dat aan het afwijken van het beleidskader een na-deel is verbonden: een landelijke uniforme richtlijn wordt hiermee doorbro-ken en dit brengt met zich mee dat er voor supporters in verschillende stadi-ons verschillende regels gelden.

Combiregeling

De uitvoering van de combiregeling is conform het landelijk beleidskader. Opmerkingen kaartverkoop: Volgens de projectleider van Overenthousiast zijn er N.E.C.-supporters die losse kaartjes kopen in het vak dichtbij de Vitessesupporters. Overigens is er op de dag zelf geen losse kaartverkoop. Verder is er een aantal risicojongeren die een seizoenkaart in het 'gezinsvak hebben'. Dit heeft te maken met het succes van de verkoop van seizoen-kaarten. De BVO kon deze jongeren niet meer in het 'eigen' vak kwijt.

Kaartverkoop en toegangscontrole

Bij Vitessesupporters is heel nauwkeurig gefouilleerd en gecheckt op een geldig plaatsbewijs. Het fouilleren van N.E.C.-supporters gaat snel.

Spreekkoren

Nijmegen wijkt enigszins af van het landelijk beleidskader. De benadering van spreekkoren is iets genuanceerder dan de richtlijn van het beleidskader. Tijdens de wedstrijd houden vervelende spreekkoren slechts kort aan, mede dankzij snel interveniëren door de stewards van N.E.C..

Stadionverboden

Stewards krijgen de stadionverbodenlijst met foto's van de politie niet te zien. N.E.C. heeft een eigen stadionverbodenlijst, zonder foto, die de hoofd-stewards voor elke thuiswedstrijd krijgen en weer na elke wedstrijd inleve-ren. Doordat veel supporters die een stadionverbod hebben een gesprek hebben gehad met de commissie stadionverboden zijn de meeste suppor-ters bekend bij N.E.C. en project Overenthousiast.

3.6.3 Aanbeveling

Stadionverboden

Het auditteam doet de aanbeveling een periodiek overleg te organiseren tussen de politie en de stewardcoördinator om de gegevens af te stemmen en te actualiseren. De lijst met stadionverboden van de politie zou kunnen worden uitgebreid met foto's om de herkenning te vereenvoudigen.

3.7 Wedstrijdbezoek PSV - Feyenoord d.d. 14 maart 2004

3.7.1 Beschrijving wedstrijdbezoek

De gemeente Eindhoven beschikt over een convenant betaald voetbal sei-zoen 2003 - 2004. In het convenant staan nog enkele actiepunten die mo-menteel worden opgepakt.

Het betreft:

- de uitwerking van het convenant in een veiligheidsbeleidsplan (door de werkgroep integraal veiligheidsoverleg voetbalzaken);
- het doorvoeren van veranderingen in de organisatie van het sociaal pre-ventief supportersbeleid (door PSV, politie en de gemeente);

- het opstellen van een vervoersplan met daarin aandacht voor onder andere een transferium, parkeerspreiding, mogelijke aanleg bussluis en alternatieve vervoerswijzen (door PSV, ook politie en gemeente denken zo veel mogelijk mee);
- het ontwikkelen van een risico-analyse formulier ten behoeve van een objectieve risico-inventarisatie (door de politie).

Binnen de regiopolitie is een zeer gedreven team verantwoordelijk voor een goede gang van zaken rondom voetbalwedstrijden in de gemeente¹. Dat straalt ook af op de voorbereiding van de wedstrijd PSV - Feyenoord. Het wedstrijddraaiboek wordt op vrijdag 12 maart met behulp van Power Point gepresenteerd aan de verantwoordelijk operationele commandanten. Daarbij wordt veel aandacht geschonken aan enkele specifieke beleidsuitgangspunten, zoals het te hanteren alcoholbeleid en de afgesproken vervoersregeling voor de supporters van Feyenoord. Tevens wordt uitgebreid ingegaan op actuele informatie over de supporters van zowel PSV als Feyenoord, de te verwachten ongeregeldeheden (onder meer op basis van eerdere wedstrijden) en natuurlijk de inzet van de eenheden. Op de wedstrijddag start de centrale briefing van alle eenheden om 09.00 uur. De briefing is to the point, waarbij vooral de specifieke doelstelling bij optreden, de tolerantiegrenzen, het bejegeningprofiel en het kledingsvoorschrift worden benadrukt. Bovendien wordt apart gewezen op een zorgvuldige administratieve afhandeling van arrestanten. Op de tafels liggen formulieren met namen van PSV-supporters die een stadionverbod (55) en een centrumverbod (5) hebben. Van de laatste groep zijn ook foto's voorhanden. De politie regio Brabant Zuid Oost beschikt sinds 2000 over een apart ingericht Regionaal Informatiepunt Voetbal (RIV). Het RIV is 24 uur per dag telefonisch bereikbaar en vooral operationeel bij risicowedstrijden waar meer dan een 'normale' politie-inzet voor nodig is. Voor de wedstrijd PSV – Feyenoord bestaat het RIV uit 4 fte, ondersteund door 7 fte die vallen onder het commando RIV (spotterteams en liaison KLPD spoorwegpolitie). Ten behoeve van de wedstrijd PSV – Feyenoord worden door PSV 40 hoofdstewards en 320 stewards ingezet evenals 32 personen vanuit World Wide Security. Een aantal stewards wordt speciaal ingezet om het verkeer rondom het Philipsstadion te regelen. De grote inzet van stewards draagt (mede) bij aan de geringe inzet van de politie. Feyenoord is een aantal jaren geleden naar aanleiding van structurele problemen met de supporters begonnen met een uitkaartsysteem. De club wil alleen nog op pad met supporters van onbesproken gedrag. Vanuit het OM is de voetbalofficier en de parketsecretaris op de wedstrijddag aanwezig. Ze hebben de beschikking over een 'eigen' ruimte in het Regiobureau van de politie. Daarnaast zijn er speciale opvangruimten voor arrestanten, die zodanig zijn ingericht dat het mogelijk is om grotere aantallen arrestanten makkelijk te verwerken. Bij categorie C-wedstrijden wordt de intake-ruimte bemand door politie, Openbaar Ministerie en indien noodzakelijk een deurwaarder namens de KNVB. Er wordt de AU-procedure (Aanhouden en Uitreiken) en waar nodig de voetbalsnelrechtprocedure toegepast.

De hondenbrigade en de arrestatie-eenheid zijn tijdens de wedstrijd in actie gekomen. Zeven Feyenoord-aanhangers die in een PSV vak zitten zijn gevorderd het stadion te verlaten. De PSV aanhang van circa 100 man

Noot 1 Naast PSV behoren ook Helmond Sport en FC Eindhoven tot de politieregio Brabant Zuid Oost.

reageert hierop. Ruim 50 stewards en beveiligers van WWS weten te voorkomen dat, nadat het toegangshek tot het stadion geforceerd is, de hele groep het stadion verlaat. Een kleine groep ontsnapt, maar eenmaal buiten staat de hondenbrigade, die vanuit de commandokamer snel is gewaarschuwd, de groep al op te wachten en binnen vijf minuten is iedereen weer in het stadion.

3.7.2 Conclusies

De wedstrijd PSV - Feyenoord is in de ogen van het auditteam een echte best-practice. Het lokale convenant evenals de draaiboeken van de politie zijn goed doordacht, helder van opbouw en tot in detail uitgewerkt. Verder is de samenwerking tussen betrokken partijen professioneel en is er sprake van een hecht team operationeel verantwoordelijken met hart voor de zaak.

Het stadion heeft een uitstekende infrastructuur. De supporters van de bezoekende club lopen zo vanaf het perron via een (dichte) loopbrug het stadion in, waarbij het zichtcontact met PSV-supporters tot een minimum is beperkt. Vanuit de commandoruimte in het stadion is met camera's goed zicht op alle plekken in het stadion en op de omgeving rond het stadion. Hierdoor kunnen politie-eenheden en stewards uitstekend worden aangestuurd.

De politie inzet is met circa 160 fte laag, zeker wanneer het afgezet wordt tegen het bezoekersaantal (ruim 36.000 bezoekers) en het feit dat er sprake is van een risicowedstrijd. Wat hierbij meespeelt is de grote inzet van stewards (inclusief beveiligers van WWS) door PSV, de gunstige ligging van het stadion en de slimme inzet van de ME, namelijk ook in vreedestenues voor reguliere taken. Het laatste brengt overigens wel een risico met zich mee: bij (onverwachte) ongeregelde heden moet eerst worden 'omgehangen' voordat kan worden opgetreden en dat kost tijd. Dit risico is acceptabel gezien de bovengenoemde zaken.

Er wordt door het politiekorps veel nadruk gelegd op het bejegeningprofiel van de politieambtenaar en dat is te zien, want het (preventief) optreden van de politie is rustig en vriendelijk.

De politie kan bij risicowedstrijden gebruik maken van een Regionaal Informatiepunt Voetbal (RIV), waar op een afzonderlijk geautomatiseerd systeem 'Heb-bes voetbal' (een erfenis van het EK 2000) de commandanten ter plekke kunnen worden voorzien van relevante informatie en waar ze tevens op kunnen muteren.

De veiligheidsorganisatie in het stadion is prima. De veiligheidscoördinator heeft de touwtjes strak in handen en kan terugvallen op ervaren collega's en een grote groep gemotiveerde stewards. Daarnaast heeft de coördinator de beschikking over ingehuurd professioneel beveiligingspersoneel.

Het stadion heeft een uitstekende beveiligingsinfrastructuur met talloze camera's. Hierdoor kan elke plek in en buiten het stadion in de gaten worden gehouden.

Opmerkelijk is dat PSV ook de verkeersregelaars levert die zorgen voor een goede verkeersafwikkeling bij het stadion.

Tolerantiegrenzen

Er wordt tijdens de risico C-wedstrijd geen alcohol geschonken in het stadion (behoudens de besloten ruimten) en daarmee volgt PSV het landelijk beleidskader voetbalvandalisme.

De combiregeling gaat uit van een strikte scheiding van supporters, maar (ook) bij deze wedstrijd is het mogelijk gebleken dat zelfstandig reizende supporters van Feyenoord tussen de PSV-aanhang zit. Nader onderzoek van PSV moet uitwijzen hoe de in dit geval de zeven Feyenoord supporters aan een toegangskaart zijn gekomen.

Er zijn vlak voorafgaand en gedurende de wedstrijd geen kwetsende en discriminerende en/of racistische spreekkoren en spandoeken in het stadion of nabij het stadion waargenomen. Wel is er diverse keren "Brabantse joden" geroepen door supporters van Feyenoord. In Eindhoven gaat men uit van de KNVB richtlijnen die vertaald zijn naar een eigen stappenplan.

Het is een supporter van Feyenoord toch gelukt om vuurwerk vanuit Rotterdam mee te nemen en in het stadion af te steken. De fouillering in Rotterdam is op dit punt dus niet sluitend geweest. Daarbij past wel de opmerking dat het vinden van een enkel 'rotje' geen sinecure is.

Aandachtspunt bij het combivervoer is het rookverbod in de (charter)treinen die de supporters van de bezoekende club naar het stadion brengen. Het rookverbod moet volgens het (huur)contract formeel worden gehandhaafd door de meereizende stewards, maar die kunnen – en mogen wettelijk ook - weinig uitrichten bij het (massaal) negeren van het verbod. De huidige situatie is dat roken zowel door de stewards als de KLPD wordt gedoogd. Dit zet vraagtekens bij de aansprakelijkheid en verantwoordelijkheden.

Tot slot

De wedstrijd PSV - Feyenoord is volgens het auditteam een mooi voorbeeld hoe een wedstrijdorganisatie er uit zou moeten zien bij risicowedstrijden.

3.8 Wedstrijdbezoek HFC Haarlem - Stormvogels Telstar d.d.28 maart 2004

3.8.1 Beschrijving wedstrijdbezoek

In Haarlem is door de betrokken partners nog geen veiligheidsconvenant ontwikkeld, maar worden de notulen van de commissie Algemene Zaken, die het voetbalvandalisme evalueren, gebruikt als convenant. Wat opvalt bij het vooroverleg is dat de draaiboeken van de BVO's en de politie niet worden besproken. Verder is er weinig informatie over het te verwachten supportersgedrag en de wijze waarop opgetreden zal worden bij eventuele ongeregelde heden. De status van de wedstrijd is C risico, in verband met rivaliteit tussen de 2 verenigingen die in aangrenzende gemeenten zitten en het uit de hand lopen van deze wedstrijd 2 jaar geleden. Risicowedstrijden speelt Haarlem altijd op zondag. Haarlem verwacht tussen de 1500 en 1800 supporters. Dit seizoen gedragen de supporters zich tot nu toe goed en er wordt deze keer ook geen ME ingezet. De politie is aanwezig met 45 fte plus nog ondersteuning van 10 leden van het JTT (Jeugd Toezicht Team).

Haarlemsupporters hebben een seizoenkaart of kunnen via losse verkoop aan de kassa een kaartje kopen. Haarlem werkt niet met de Ticketbox. In principe kunnen alleen Haarlem supporters voor aanvang van de wedstrijd nog een kaartje kopen, maar aangezien hier verder geen controle is kan het best zijn dat ook supporters van Stormvogels Telstar op deze manier nog aan een kaartje komen. Haarlem heeft een probleem om aan stewards te komen. Ze hebben nu 31 stewards, maar zouden er graag 40 willen hebben. Haarlem krijgt hulp van Ajax bij de opleiding van de stewards, nu de KNVB daar mee gestopt is.

De infrastructuur bij het oude Haarlem stadion is vrij slecht. Er is geen parkeergelegenheid en bezoekers parkeren allen in een woongebied. Aan de Noordzijde zit de harde kern met daarnaast een leeg vak en daarnaast weer het vak van de bezoekende supporters. De vakken zijn gescheiden door traliehekken.

Bij alle wedstrijden van Haarlem (A, B of C categorie) is van 1 uur voor de wedstrijd tot meteen na de wedstrijd een alcoholverbod in het stadion. De tolerantiegrenzen spreekkoren zijn met de scheidsrechters besproken. Er wordt over het algemeen niet ingegrepen. Het stilleggen van een wedstrijd schept zijn eigen problemen.

De Stormvogels Telstarsupporters mogen vrij reizend naar het stadion komen ondanks de C-risico status van de wedstrijd. Ongeveer een uur voor de wedstrijd verzamelen de Stormvogels Telstar-supporters zich aan de korte zijde van het stadion. Daar komt het een paar maal bijna tot een confrontatie met de supporters van HFC Haarlem. Politie en stewards bevinden zich tussen de twee groepen supporters en houden ze gescheiden. Tijdens de wedstrijd wordt er met stenen gegooid en worden er fakkels afgestoken. Ook na de wedstrijd proberen de groepen elkaar weer aan te vallen, maar ook dit wordt succesvol door de politie en stewards afgehouden. De stewards assisteren tot ver buiten het stadion de politie bij de afvoer van de Stormvogels Telstarsupporters.

3.8.2 Conclusies

Consequenties C-categorie

De wedstrijd is vooraf door de Burgemeester van Haarlem als een risico C-wedstrijd gekwalificeerd, maar de verwachting was dat een C-risico niet echt noodzakelijk meer was. De argumenten die zijn aangevoerd om de wedstrijd in de C-categorie onder te brengen zijn:

- het is een streekderby en
- een paar jaar geleden hebben uit de hand gelopen supportersconfrontaties plaats gevonden.

In ieder geval heeft de C-risico-inschaling vooraf niet geleid tot toepassing van het daarbij behorende landelijk vastgestelde regime.

Noch uit het draaiboek, noch uit de politie-inzet is gebleken dat bijzondere voorzorgmaatregelen zijn genomen om supportersconfrontaties te voorkomen. Ook was er geen sprake van een alcoholverkoop-verbod in de omgeving van het stadion en het droogleggen van het stadion drie uur voor tot een uur na de wedstrijd.

Verder ontbreekt het 'if what' scenario. Te veel wordt overgelaten om naar bevind van zaken te handelen. De organisatiestructuur biedt nauwelijks mogelijkheden om professioneel op te schalen. Van afspraken, bijvoorbeeld: wie

vertegenwoordigt de driehoek, waar komen zij bijeen en hoe worden zij geïnformeerd en hoe communiceren zij, is niets gebleken. Een justitiële afdoening van arrestanten is in het draaiboek zeer summier beschreven.

Samenwerking

In Haarlem wordt door de BVO (veiligheidscoördinator, stewards) goed samengewerkt bij de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen die genomen worden om HFC Haarlem - Stormvogels Telstar op een veilige en ordelijke manier te laten verlopen. De informatievoorziening voor, tijdens en na de wedstrijd is adequaat. Er is sprake van zoveel mogelijk vaste mensen waardoor veel ervaring en zekerheid is ontwikkeld.

De samenwerking tussen de BVO en de politie Haarlem is goed verlopen. Ook de begeleiding en informatieverstrekking van zowel de politie als de beide BVO's naar het auditteam toe is prima.

Toegangscontrole en fouilleren

Bij Stormvogels Telstarsupporters is er gecheckt op een geldig plaatsbewijs. Ook bij de Haarlemsupporters is gefouilleerd. Ondanks het fouilleren zijn er door de supporters in het stadion enkele fakkels en wat vuurwerk ontstoken en is er met stenen gegooid.

De wijze waarop de toegangscontrole plaatsvindt, sluit niet uit dat supporters met een stadionverbod worden toegelaten.

Infrastructuur

Het Haarlemstadion is een oud stadion met een gebrekkige infrastructuur. Er is geen aparte aanvoerroute voor bezoekers, geen gescheiden parkeerplekken, geen grachten, en geen speciale lexaanwanden die zorgen voor een veilige scheiding van bezoekers en eigen supporters. De aan en afvoer van supporters van Stormvogels Telstar levert dan ook daadwerkelijk problemen op en vragen grote inzet van de politie en de stewards. Ook de plaatsing van zowel het bezoekersvak als het vak voor eigen harde kern supporters aan dezelfde zijde, gescheiden door traliehekken en een lege tribune, vraagt om moeilijkheden bij deze wedstrijd. De Haarlemsupporters blijken in het bezit te zijn van zo'n 5 kleine stenen en vuurwerk (3 fakkels en 2 knallers) en dit wordt dan ook de kant van Stormvogels Telstar opgegooid. De vraag is of deze stenen en vuurwerk het gevolg zijn van gebrekkig fouilleren of dat ze tijdens de wedstrijd via de tralies achter het stadion zijn binnengebracht door derden.

Politieoptreden

Voor, tijdens en na de wedstrijden zijn meerdere overtredingen van supporters geconstateerd. Wij noemen hier het nuttigen van alcohol, stenen gooien, vuurwerk afsteken en een steward aanvallen. Het politieoptreden heeft een confrontatie tussen de twee supportersgroepen kunnen voorkomen en is in dit opzicht geslaagd te noemen. Echter omdat scenario's voor het bestrijden van rellen ontbreken, is er vooral naar bevind van zaken gehandeld en er zijn geen supporters van Haarlem en Stormvogels Telstar aangehouden.

Samen met stewards was de politie ter plaatse in het stadion waar Haarlem supporters met stenen gooiden. Gezamenlijk werden de supporters van het hek teruggedrongen en daar vandaan verwijderd. Van gerichte activiteiten van de politie om tot aanhouding van de stenengooiers te komen is niets gebleken, terwijl dit over het algemeen de enige rechtvaardiging is dat politie in het stadion aanwezig is.

Buiten stadion optreden stewards

De stewards zijn ver buiten het stadion op de openbare weg opgetreden. De BVO is verantwoordelijk voor de openbare orde in en rondom het stadion, terwijl de politie verantwoordelijk is voor de handhaving van de openbare orde in de openbare ruimte rond het stadion (zie pag. 39 Beleidskader). Het is niet alleen onverstandig om een ongeordende groep stewards zo ver van het stadion als 'ordehandhaver' te laten optreden, maar ook onwettig omdat bij confrontaties (met gewonden) gauw sprake zal kunnen zijn van 'openlijke geweldpleging'.

In vergelijking met de andere risico C-wedstrijden die door het auditteam bezocht zijn heeft het veiligheidsbeleid rond deze wedstrijd een vrijblijvender karakter:

- De risico C-inschaling heeft niet geleid tot toepassing van het daarbij behorende regime dat in het landelijk beleidskader is vastgelegd;
- Een lokaal convenant waarin afspraken van de betrokken organisaties rond het veiligheidsbeleid zijn vastgelegd ontbreekt;
- Er is geen 'if what' scenario voor het ingrijpen bij ongeregelheden.

3.8.3 Aanbevelingen

Het auditteam doet de volgende aanbevelingen:

- Laat de C risico-inschaling leiden tot toepassing van het daarbij behorende landelijk vastgestelde regime en de preventieve maatregelen te nemen die horen bij de C-risicostatus waaronder alcoholverkoop verbod in de omgeving van het stadion en het droogleggen van het stadion drie uur voor tot een uur na de wedstrijd.
- Zorg voor een adequate controle op stadionverboden door middel van identiteitscontrole.
- De infrastructuur behoeft verbetering; aandachtspunten zijn onder meer het pad achter de Noordtribune en de video- en omroepinstallatie in het stadion.
- Stel een ontruimingsplan op voor bommeldingen en het staken van een wedstrijd, waardoor optreden tegen onwenselijke spreekkoren een reële optie wordt.
- Een betere taakafbakening tussen politie en stewards is noodzakelijk, waarbij de inzet van stewards buiten het stadion beperkt moet zijn tot ordebe waarder, fouilleerder en controleur van kaarten en identiteitsbewijzen.
- Het verdient aanbeveling het veiligheidsbeleid verder uit te werken. In een lokaal convenant dienen de onderlinge afspraken tussen de betrokken organisaties te worden vastgelegd. Verdere aandachtspunten die (ook) in het politiedraaiboek thuishoren zijn het 'if what' scenario voor het politieoptreden bij ongeregelheden, waarbij onder meer aandacht moet zijn voor noodbevelen, noodverordeningen en bestuurlijke ophouding.
- Voorts is bij ongeregelheden van belang dat er (eerder) wordt overgegaan tot aanhoudingen van supporters. Van het (eerder) aanhouden van supporters gaat een belangrijke voorbeeldwerking uit.
Het vervolg op aanhoudingen dient in overleg met het OM nader te worden uitgewerkt en vastgelegd.

Het realiseren van deze aanbevelingen kan naar de mening van het auditteam bovendien leiden tot een vermindering van politie-inzet bij risicowedstrijden.